

MAREC - APRIL

DUHOVNO ŽIVLJENJE 1986

evharistija
kruh življenja
in vez
edinosti

DIGNIDAD Y DEFENSA DE LA VIDA

Dios creador ha regalado al hombre una vida que es espiritual y corporal en admirable unidad. Recibido este don, Dios nos llama al destino final de una vida plena, en comunión con El, por medio de gloriosa resurrección, en la cual nuestros cuerpos también participarán de la bienaventuranza divina.

Tanto el origen divino de la vida, como el destino final de la resurrección manifiestan el valor de la vida humana, que comienza en el tiempo, a través del cual peregrinamos.

En efecto, vivir es la misión y la tarea esencial del hombre, conservar la vida y llevarla a su realización, constituye el resumen de su responsabilidad. Por lo tanto, el hombre posee su vida como un derecho irrenunciable que puede y debe exigir, en estricta justicia, como fundamento de todos los demás.

Esta valoración connatural de la vida se ve afianzada por la fe cristiana, propia de nuestro pueblo.

Los obispos unimos nuestro esfuerzo al del pueblo cristiano y al de todos aquellos que no participan de su fe, para promover la estima de la vida humana y defenderla con valentía. Este aprecio de la vida se manifiesta en la acogida gozosa que las familias prestan a los niños que nacen y crecen en su seno, en el deseo de paz tan vivo entre nosotros, con el consecuente rechazo de la violencia interna o de la guerra exterior. Se ve, en cambio, desvirtuado por el creciente número de abortos, que algunos se atreven a defender como un derecho; por la excesiva confianza en el poder bélico para resolver las tensiones entre los pueblos; o por crímenes de todo orden que a veces se pretenden justificar en nombre del bien común.

(La Conferencia Episcopal Argentina)

O, O, O!

O, ptički, vriskajte v neba širine,
ker naš Gospod je vstal, čeprav Ubit!
In švigajte razpetih kril vse više:
življenje mi le smrti zmljevid.

O, v skalah skrite prožnih nog živali,
hitite z zoro v nov brlog daljav:
Gospod svobode spet stoji med nami,
in zrak je mlad za delo, čas zabav.

O, kače, zvite v varne kolobarje,
nasmehnite se v sončno mavrico:
prekletstvo dedno zvodovine davne
Zveličar naš je razvozlal s krvjo.

In ptički lahkih kril se v svod so vzpeli,
lisice stekle z njiv so k njivam dalj.
Še kač smehljaj je zablestel v poltemi —
ko naš Gospod prišel je k nam nazaj.

Vladimir Kos

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVIJA

LETO 53

MAREC-APRIL 1986

Monsinjur
Anton
Orehar,
delegat
slovenskih
dušnih
pastirjev
v Argentini
in odgovorni
urednik
DŽ,
je umrl
7. marca
1986.
Posvetili
mu bomo
prihodnjo
številko DŽ.

Pismo Janeza Pavla II. za post 1986

„Prizadevajte si za ljubezen“
(1 Kor 14,1).

Dragi bratje in sestre v Kristusu,

evangelij nam daje postavo ljubezni, ki jo tako dobro označujejo besede in nenehen zgled Kristusa, dobrega Samarijana, ki pričakuje od nas, da ljubimo Boga in vse naše brate, posebej še najpotrebnejše. Dejansko nas ljubezen očičiščuje naše sebičnosti; podira zidove zaverovanosti vase; odpira nam oči in nam odkriva človeka, ki nam je blizu, kakor tudi tistega, ki je daleč, in celotno človeštvo. Ljubezen je zahtevna, a chrabrujoča, ker predstavlja temeljni krščanski poklic in nam daje delež pri ljubezni našega Gospoda.

Kakor vsaka doba tako je tudi naša doba doba ljubezni. Nedvomno ne primanjkuje priložnosti, da živimo to ljubezen. Vsak dan sredstva družbenega obveščanja dosežejo naše oči in naše srce ter nam posredujejo boleče in nujne pozive milijonov naših bratov, ki živijo slabše kakor mi, ki jih je zadela kaka nesreča, naravna ali povzročena po ljudeh. To so naši bratje, ki so lačni, ranjeni na telesu in na duši, bolni, razlaščeni, begunci, osamljeni, oropani sleherne pomoči. Vsi ti dvigajo svoje roke proti nam, ki bi radi živeli evangelij in edinstveno zapoved ljubezni.

O vsem tem smo torej obveščeni. Toda ali se čutimo tudi prizade-

dete? Kako je mogoče potovati kot hladen in miren turist ter presojati dogodke in se ne iztrgati iz lagodnosti, ko smo prebrali naše dnevnik ali gledali televizijsko oddajo? Ali se moremo otresti vznemirjenja, neredov, prizadetosti in trpljenja milijonov ljudi, ki so prav tako naši bratje in sestre in prav tako kakor mi božje stvaripoklicani k večnemu življenju? Kako naj ostanemo neobčutljivi pred temi otroki, ki imajo oči polne obupa, telo pa kakor skelet? Ali more naša krščanska vest ostati brezbrizna v tem svetu trpljenja? Ali nam ima podoba dobrega Samarijana še kaj povedati?

Ob letošnjem začetku posta, ki je čas pokore, razmišljanja in dobrodelnosti, Kristus znova kliče nas vse. Cerkev, ki želi biti navzoča v svetu, še predvsem v svetu trpljenja, računa na vas. Žrtve, ki jih boste prispevali, pa naj bodo še tako nezatne, bodo reševale telesa in dajale novega duha dušam, „civilizacija ljubezni“ pa ne bo več samo prazna beseda.

Ljubezen se ne pomišlja, ker je izraz naše vere. Naj se vaše roke s srcem odpro, da boste delili z vsemi, ki jih boste naredili za svoje bližnje.

„Služite drug drugemu v ljubezni“ (Gal 5,13).

V Vatikanu, 15. oktobra 1985.

Papež Janez Pavel II.

PRAVA VELIKONOČNA VERA SE NE OMEJUJE NITI NA DAVNO
MINULI VSTAJENSKI DOGODEK NITI NA NEKAJ, KAR PRIDE PO
NAŠI SMRTI. VELIKA NOČ JE TRAJNA NAVZOČNOST.
VSTAJENJE SE DOGAJA ZMEROM IN POVSOD TAM, KJER LJUDJE
ZIVE V VERI IN IZ VERE V KRISTUSA, KRIŽANEGA IN POVIŠA-
NEGA GOSPODA, IN V TEJ VERI LJUBIJO, TRPIJO IN UMIRAJO.
VELIKO VSTAJENJSKE VERE IN VSTAJENJSKEGA ŽIVLJENJSKEGA
OPTIMIZMA IN OBČUTJA ŽELI VSEM SVOJIM DRAGIM SODELAV-
CEM, NAROČNIKOM, BRALCEM IN PRIJATELJEM

„DUHOVNO ŽIVLJENJE“

Postni čas

Postni čas začinjamo na pepelnično sredo s pomenljivim obredom pepeljenja, ki ga spremljajo resne besede: „Spokorite se in verujte evangeliju!“ ali „Pomni, človek, da si prah in da se v prah povrneš!“ Površno gledanje more v tem obredu videti nekaj pogrebnega. V resnici pa je prav nasprotno. Pepeljenje ni napad na človekovo dostojanstvo, temveč trdna opora zanj. Spomniti nas hoče, da je prišel čas, ko naj obnovimo življenje, ki bo podobno življenju vstalega Kristusa. Pepel je znamenje minljivosti in smrti, križ pa znamenje življenja in večnosti. Oboje nam kaže vso resničnost našega življenja. Res smo prah in bomo morali umreti. Vendar pa smo po Kristusovi smrti na križu poklicani k novemu, božjemu življenju.

Bogoslužje postnega časa nas pripravlja na obhajanje velikonočne skrivnosti s spominjanjem na naš krst in z izvrševanjem pokore.

Postni čas je čas preprostosti in ne čas praznovanja. Z evangelijsko čuječnostjo in neizprosno iskrenostjo do samih sebe naj bi dosegli odpuščanje grehov in obnovili in okrepili svoje duhovno življenje. Krščansko življenje in pokora sta tesno povezana med seboj. To nam postane bolj razumljivo, če se spomnimo, da nam je Kristus zaslužil nadnaravno

življenje s svojim trpljenjem, smrtjo in poveljanjem.

Zdaj moremo to nadnaravno življenje ohraniti in v njem rasti za ceno odpovedi in žrtve. To je Kristus zelo jasno povedal: „Če hoče kdo priti za menoj, naj se sam sebi odpove in vzame svoj križ ter hodi za menoj!“ (Mt 16, 24). Prav tako nas Kristus tudi resno vabi: „Vstopite skozi ozka vrata, zakaj široka so vrata in prostorna je pot, ki vodi v pogubo. Kako ozka so vrata in tesna je pot, ki vodi v življenje, in malo jih je, ki jo najdejo!“ (Mt 7, 13-14).

Prostovoljen križ oziroma prostovoljna pokora v postnem času bo morda za nekoga omejitev kajenja in pitja, za drugega vestno izvrševanje dolžnosti v njihovem poklicu in družini, večja potrpežljivost v težavah ali več pozornosti za tisto, kar drugi želi in pričakuje.

Predvsem pa bi morali v tem času skrbeti za molitev. Tako naj bi temeljito obnovili jutranjo in večerno molitev, zavzeteje naj bi v družini molili pred jedjo in po jedi.

Pri vsem tem bomo kaj lahko spoznali, da je postni čas primeren čas za premišljeno, pošteno in iskreno spoved. Pokora spada k bistvu krščanskega življenja. Krščanska svetost res ni v žrtvi in pokori, temveč v nesebični ljubezni do Boga in do bližnjega. Vendar pa te svetosti ni mogoče doseči brez pokore in odpovedi.

Obhajilo - kruh življenja in vez edinosti

I. VZEMITE IN JEJTE VSI

Dragi bratje in sestre!

Za letošnji post vam želimo slovenski škofje v svojem pastirskem pismu spregovoriti o evharistiji. Drugi vatikanski cerkveni zbor je pred več kot dvajsetimi leti v dogmatični konstituciji o Cerkvi dejal, da je „evharistična daritev vir in višek vsega krščanskega življenja“ (C 11).

Znano vam je, da od začetka septembra lanskega leta pri nas na Slovenskem obhajamo evharistično leto pod geslom: Evharistija — kruh življenja in vez edinosti.

Škofje pogosto obiskujejo župnije, kjer vodimo evharistično bogoslužje ali pri njem sodelujemo. Marsikje doživljamo to, kar je rečeno za prvo krščansko skupnost v Jeruzalemu: „Bili so stanovitni v nauku apostolov in bratskem občestvu, v lomljenju kruha in molitvah“ (Apd 2,42). Ponekod pa vidimo tudi precej revno udeležbo pri maši in še bolj skromno pri sv. obhajilu. Za vse, kar duhovniki

.....
Zato Cerkev prosi: „Daj, da nam telesna pokora, za katero smo se v začetku postnega časa odločili, prinese duhovne sadove.“

in drugi verniki storite za lepo obhajanje bogoslužja, se vam pri srčno zahvaljujemo. Skupaj z vami pa se hočemo vedno znova poglobljati v te skrivnosti, o njih premišljevali in iz njih živeti.

Na sveto evharistijo lahko gledamo s treh gledišč: evharistija kot daritev, hrana in navzočnost. V tem pastirskem pismu bomo spregovorili o evharistiji kot hrani, z drugo besedo o sv. obhajilu, in sicer danes najprej o pogostnem in vrednem obhajilu, v na-

slednji številki pa, kako naj sv. obhajilo oblikuje naše življenje.

Skrivnost, ki jo obhajamo pri maši, je res skrivnost vere. Pri njej je na nekrvav način navzoča Kristusova daritev na križu, prav tukaj in sedaj, za naše odrešenje in posvečenje. V katoliški Cerkvi verujemo, da se pri maši kruh spremeni v Jezusovo telo in vino v njegovo kri, pri obhajilu pa se nam Kristus sam podarja kot kruh življenja. Sv. obhajilo je sad Jezusove daritve, v kateri je iz smrti Sina božjega izšlo življenje. Iz prebodenega Odrešenikovega Srca so pritekli neusahljivi vreli živive vode, tekoče v večno življenje (prim. Jn 7,38). Dobri pastir nam daje življenje v obilju (prim. Jn 10,10). Tisto življenje, ki smo ga dobili pri krstu, dobiva zdaj hrano v evharistiji, v kateri Jezus postaja kruh življenja za vsakega posameznega vernika in za celotno Cerkev. Sv. obhajilo ohranja in krepi v nas življenje božjega otroštva in nas napolnjuje z veseljem ter vedrino. Iz nas pa odstranja kali greha in sebičnosti, ki ogrožajo in slabijo to življenje.

Božja beseda praznika Gospodovega darovanja pravi, da vstopa v svetišče Gospod, ki ga iščete in po njem hrepenite. To se resnično dogaja pri sv. obhajilu. Pod podobo kruha prihaja v svetišče našega srca Jezus, ki nam podarja vso svojo ljubezen in nas napolnjuje s svojim duhom.

Da res po Gospodu hrepenimo in ga iščemo, pokažemo na različ-

ne načine. Že pot v cerkev je izraz naše vere in hrepenenja po zedinjenju s Kristusom. Pri njem smo še posebej pri sv. maši, pri kateri sodelujemo z vsemi zmožnostmi, z daritvenim hotenjem in razpoloženjem. Lepa priprava na obhajilo je tudi naše sodelovanje, ko se dajemo Cerkvi in Kristusu na voljo kot bralci, pevci, ministranti in v drugih cerkvenih opravilih in službah. Tudi z zunanjimi dejanji: z lepim poklekom, s pozornim poslušanjem, s tihoto, z lepim klečanjem, z glasnim amen izražamo svojo vero v Odrešenika, ki prihaja k nam v sv. obhajilu.

Obhajilo je božji obed, do katerega imajo pravico vsi, od otrok, ki so že bili pri prvem obhajilu, pa do odraslih, ki se po skrbnem spraševanju vesti ne zavedajo smrtne greha in so se z vsem srcem udeležili sv. daritve. Obhajilo ni obed samo za izbrane, ampak hrana za vse božje otroke.

Po nekaterih naših cerkvah je, žal, videti, kako le tu in tam kdo pristopi k sv. obhajilu. Jezus pa pravi: Vzemite in jejte od tega vsi (prim. Mt 26,26). Kaj naj si mislimo, ko je včasih pri maši veliko ljudi, k sv. obhajilu pa ne gredo? Ali so res vsi ti brez milosti in božjega življenja, ali o obhajilu niso prav poučeni, ali pa jim ni mar za kruh življenja? Vsi, ki so pri sv. maši, so povabljeni na Jaginetovo gostijo.

Proti pogostnemu obhajilu lahko slišimo različne pomisleke in ugovore:

Grešnik sem, zato ne morem k sv. obhajilu, pravijo nekateri. Kar se zavedamo smrtnega greha, moramo prej k spovedi. Za male grehe pa skupaj prosimo odpuščanja v iskrenem kesanju na začetku maše. Prav evharistija je zdravilo, ki nas osvobaja malih grehov in nam daje moč, da se varujemo smrtnih.

Tega nismo vajeni, menijo drugi. Česa vsega nismo bili vajeni? Kot majhni otroci nismo znali govoriti, delati, pisati. Naučili smo se veliko lepih stvari. Hoditi pogostoma k sv. obhajilu je nekaj tako lepega in potrebnega, zakaj tega ne bi vključili v svoje življenje?

Zopet tretji ugovarjajo: Ne želimo, da nam obhajilo postane nekaj vsakdanjega. Ta nevarnost je res tu. Zato je potrebno, da imamo vero, da Kristusa prejemamo s čistim srcem in s pravo ljubeznijo.

Spet drugi se bojijo, da bi pred ljudmi veljali za pobožnjake in preveč verne in da bi bilo treba spremeniti življenje. Nočejo se izpostavljati, zato se rajši držijo stran od oltarja. To je napačna obzirnost.

Največ pomislekov in težav s pogostim obhajilom imajo ponekod še vedno moški. In vendar moški prav tako potrebujejo kruha življenja.

Danes so vzroki za izostajanje od sv. obhajila po mnogih krajih predvsem v tem, da ljudje čez teden ne molijo in zato pri njih vera ni dovolj živa. Brez molitve pa vera ne živi in brez vere sploh ne moremo priti h Kristusu.

Kdor ne more dejansko prejeti sv. obhajila, naj ga prejme vsaj duhovno s tem, da obudi hrepene in željo po zedinjenju z Jezusom Kristusom.

Ko pristopamo k obhajilu, bomo podobni Elizabeti, materi Janeza Krstnika, in govorimo z njo: „Odkod meni to, da prihaja k meni moj Gospod“ (prim. Lk 1,43). Recimo kot Marija: „Moja duša poveličuje Gospoda“ (Lk 1,47). Vzklíkajmo s stotnikom: „Gospod, nisem vreden, da prideš k meni“ (prim. Lk 7,6), kot cestinar prosimo: „Bog, bodi milostljiv meni grešniku“ (Lk 18,13). Bodimo prepričani, da nas takšna naravnost in takšno razpoloženje pripravlja na vreden prejem sv. obhajila.

Škofje in duhoviki smo zaskrbljeni spričo tega, da hodijo neka-

teri pogosto k sv. obhajilu, pa nič ali redko kdaj k spovedi. Ponekod gredo skoraj vsi k sv. obhajilu zlasti ob pogrebih, porokah ali večjih praznikih. Ali so vsi dovolj pripravljeni? Tu se moramo resno zamisliti ob besedah apostola Pavla: „Kdor bo nevredno jedel ta kruh ali pil Gospodov kelih, se bo pregrešil nad Gospodovim telesom in krvjo. Naj torej vsak sebe presodi in tako je od tega kruha in pije iz keliha, kajti kdor je in pije, je in pije svojo obsodbo, če se ne zaveda, da je to Gospodovo telo“ (1 Kor 11,27—29).

Nevredno je in pije, kdor se pred Gospodom ponaša kakor farizej: „Bog, zahvalim te, da nisem kakor drugi ljudje“ (Lk 18,11) in misli, da je pred Bogom brez krivde in greha.

Nevredno uživa Gospodovo telo in kri, kdor misli, da ima urejene vse račune z Bogom in z bližnjim; kdor živi v smrtnem grehu, pa tudi, kdor nima nobene stvari za greh: sovraštva, nečistosti pred zakonom, nezvestobe v zakonu, zanemarjanja vzgoje, opuščanja dolžnosti v poklicu, zatajitve vere... Nevredno prejema sv. obhajilo, kdor nima prave ponižnosti in se tako obnaša, kakor da sam sebi popolnoma zadošča. Tak ne vidi v obhajilu božjega daru, za katerega bi moral prositi in biti zanj globoko hvaležen.

V vzhodni Krizostomovi liturgiji duhovnik moli pred sv. obhajilom takole: „Dovoli mi danes, božji Sin, da se udeležim skrivnostne

večerje, kajti nočem izdati skrivnost tvojim sovražnikom, niti ti ne bom dal poljuba kakor Judež, pač pa te kakor razbojnik prosim: spomni se me, Gospod, v svojem kraljestvu. Naj mi prejem tvojih svetih skrivnosti, Gospod, ne bo v obsodbo, temveč v dušno in telesno zdravje.“

Dragi bratje in sestre, naj nam Bog dá razsvetljene duhovne oči, da bi mogli sebe prav presojati in potem uživati kruh življenja.

Z željo, da bi pri vsaki sv. maši spolnili Jezusovo naročilo: Vzemite in jejte, in da bi tako postajali vedno bolj „luč sveta“ (Mt 5,14), vas blagoslavljam v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha.

Vaši škofje
(2. del v prihodnji številki)

Smisel trpljenja

Vsako leto se na veliki petek spominjamo Jezusovega trpljenja in smrti. Častimo križ, znamenje našega odrešenja.

Ob Jezusovem križu in trpljenju nehote mislimo tudi na svojo težavo in preizkušnje. Ob njegovem zgledu prosimo Boga vdanosti in moči za premagovanje trpljenja.

Bog dopušča človeško trpljenje, še več, tako visoko nas ceni in spoštuje, da nas vabi k sodelovanju, da skupaj z njegovim Sinom darujemo vse trpljenje za odrešenje sveta.

Krščanski pisatelji, pesniki, skladatelji, umetniki vseh časov so se trudili, da bi nam poleg posredovanja umetnosti olajšali razumevanje Jezusovega križa, trpljenja in smrti. Na ta način so želeli pomagati vernikom, da bi lažje sprejemali in globlje razumevali tudi svoje lastno trpljenje.

Zavedamo se, da sami nikdar ne bomo mogli odkriti zadovoljivega pristopa k popolnemu razumevanju enkratne veličine Jezusovega velikega petka in človeškega trpljenja na sploh. Sv. oče Janez Pavel II. je 11. februarja 1984 naslovil na vse nas apostolsko pismo o krščanskem smislu človeškega trpljenja. Pod vodstvom vrhovnega cerkvenega učiteljstva moremo zanesljivo najti smisel trpljenja, ga pravilno

vrednotiti in ga iz ljubezni celo velikodušno darovati Bogu za lastno zveličanje in po božjih odrešenjskih namenih.

Svet človeškega trpljenja

Neizprosno trda resničnost trpljenja je tako močno prisotna v življenju vsakega človeka, da ne moremo mimo, čeprav bi še tako radi. Vprašujemo se, zakaj trpljenje, in iščemo odgovora pri Bogu in pri ljudeh. Ne moremo in nočemo se zadovoljiti samo z opisom in naštevanjem najrazličnejših oblik trpljenja, pa naj bi bilo to popisovaje še tako izčrpno in kompjutersko točno.

Medicina npr. skuša lajšati človeško telesno revščino in ji pomagati do zdravja. Vemo pa, da je poleg telesnih boleznih pogo-

stokrat še mnogo hujše duhovno trpljenje. Dalje se zavedamo, da ne trpimo le mi sami, vsak posebej, ampak da trpijo tudi cele družine, celi deli kakega naroda ali npr. katoliška Cerkev, da so v skupinsko trpljenje potegnjeni celi narodi in kontinenti. Vemo, da ljudje ne trpijo samo danes, ampak da so trpeli v preteklosti in bodo trpeli v bodočnosti. Mislimo vsak na svojo osebno, pa tudi družinsko in narodovo zgodovino. Prav na veliki petek imamo pravico, da pred veliki Jezusov križ položimo vsak svoje večje ali manjše križe. Po 40 letih begunstva in izseljenstva še posebej položimo pred Kristusov križ trpljenja po vsem svetu razsejanega slovenskega naroda in katoliške Cerkve v domovini.

Ker vemo, da ni zadosti, da trpljenje poznamo, zato se kot ljudje, kot Slovenci in kot kristjani sprašujemo glede trpljenja na splošno, kako naj gledamo nanj, kako naj ga prenašamo, kakšen smisel ima, za kakšne namene naj ga darujemo, kako naj ga premagujemo, da ne postanemo malodušni ali celo obupani.

Iskanje odgovora o smislu trpljenja

Vprašanje trpljenja je verjetno eno najtežjih v našem življenju. Temu sorodno je vprašanje, zakaj je zlo na svetu. To vprašanje si stavimo včasih sami sebi ali drug drugemu, zelo pogosto pa človek sprašuje Boga, svoje-

ga Stvarnika in Gospoda, zakaj dopušča zlo in trpljenje na svetu. Pri tem izpraševanju Boga gredo nekateri celo tako daleč, da jim trpljenje zasenči podobo Boga in zgubijo vero. To nam kaže kako važno je vprašanje o smislu trpljenja in kolikšno pozornost mu moramo posvetiti.

V stari zvezi je trpljenje dobilo eno najzgovornejših oblik v preizkušnjah nedolžnega Joba. Bog dopušča trpljenje, da preizkuša pravičnega, ne da ga kaznuje.

V drugih primerih Stare zaveze je Bog dopuščal trpljenje posameznikov ali celega naroda zato, da jih je opozarjal k poboljšanju ali spreobrnitvi. Včasih pa je Bog naravnost kaznoval prestopke izvoljenega ljudstva ali poedincev.

Tako bi včasih mislili, da je v Stari zavezi prevladovala pravičnost tudi glede trpljenja. Zato je v novi zavezi Bog sam hotel dati zadnji odgovor o smislu trpljenja s križem in smrtjo lastnega Sina.

Jezus — zgled zmage ljubezni nad trpljenjem

„Bog je namreč svet tako ljubil, da je dal svojega edinorojenega Sina, da bi se nihče, kdor veruje vanj, ne pogubil, ampak imel večno življenje“ (Jn 3, 16). Te besede, ki jih je Jezus govoril Nikodemu, nas povedejo prav v središče božjega odrešenjskega dela. Te besede nam razodevajo

popolnoma novo — odrešensko — razsežnost trpljenja. Navadno se ljudje omejujemo na ugotavljanje in opisovanje trpljenja ter na pritoževanje in iskanje krivca. Jezusove besede Nikodemu se pa nanašajo prav na osnovni in zadnji cilj trpljenja. Bog dá svojega edinorojenega Sina, da človek „ne bi umrl“, „ampak imel večno življenje“.

Zato človek zares umrje edinole, če zgubi večno življenje. Ob tem vidimo zločinsko usodnost komunizma in vsakršnega brezboštva, ker vzame človeku vero in z njo upanje na večno življenje. Bog pa je dal svojega Sina vsem vernim predvsem zato, da bi človeka obvaroval večnega zla in trpljenja.

Premagati greh in smrt, to je

bilo Jezusovo poslanstvo na zemlji. Greh je premagal s pokorščino do smrti in smrt z vstajenjem od mrtvih, ki nam daje upanje na večno življenje in opravičenje. Jezusova zmaga nad grehom in smrtjo osvetljuje z novo lučjo odrešenja vse človekovo življenje na zemlji in daje nov smisel vsemu našemu trpljenju. To je res luč Jezusovega evangelija, njegove blagovesti, krščanskega veselega oznanila.

V središču te nove luči je resnica, ki jo je Jezus zaupal Nikodemu: „Bog je namreč svet tako ljubil, da mu je dal svojega edinorojenega Sina“ (Jn 3, 16). Ta resnica je popolnoma spreminila podobo človeške zgodovine. To resnico je Jezus vzela nase do zadnjih posledic, do smrti na križu. To je bila cena veselega oznanila.

Prerok Izaija, imenovan peti evangelist, ker nam je še skoraj bolj izrazito in ganljivo opisal Jezusovo trpljenje kot evangelisti sami, nam zato Jezusa predstavi kot moža bolečin (Iz 53, 2-6).

Jezus, nedolžni božji služabnik, vzame nase grehe vseh nas. Neskončno sveti Bog je v človeški podobi do kraja ponižan. V tem je Jezusovo najgloblje trpljenje in največja veličina njegove prostovoljne daritve. Trpi po nedolžnem in prostovoljno, pravi prerok Izaija (Iz 53, 7-9).

Potrebno je bilo, da je Mesija trpel, da bi vsak, kdor vanj ve-

ruje, imel večno življenje. To je **nauk križa** (1 Kor 1, 18). Križ je bil potreben kot zadnji in največji dokaz Jezusove ljubezni do nas. S svojo križano ljubeznijo pa nam je hotel dati zadnji odgovor o smislu tudi naših križev. Nauk križa je utemeljitev, razlaga in višek božje in naše ljubezni.

Vse človeško trpljenje je doseglo svoj vrh v Kristusovem trpljenju. Na križu je trpljenje dobilo novo razsežnost ljubezni. Jezus nam je na sebi pokazal, da ima trpljenje smisel le, če ga prostovoljno sprejemamo in premagujemo z ljubeznijo in iz ljubezni do Boga ter ljudi. Zaradi ljubezni, ki posvečuje trpljenje, se je Kristusov križ spremenil v vir potokov žive vode, tekoče v večno življenje (Jn 7, 37-38).

Soudeleženi pri Kristusovem trpljenju

Prerok Izaija, ki je napovedal Jezusa, božjega služabnika kot moža bolečin in spravno žrtev za naše opravičenje, nas vabi k sodelovanju pri Kristusovem delu odrešenja po soudeležbi pri njegovem trpljenju (Iz 53, 10-12).

Če sprejmemo sodelovanje in soudeležnost pri Jezusovem zveličavnem trpljenju, potem bo tudi vse naše trpljenje dobilo globok in odločilen smisel. Poleg tega pa Jezus ni rešil samo nas, ampak je rešil tudi naše trpljenje žalostnega nesmisla in brezcilnosti. Odslej vsak človek lahko

sodeluje s Kristusom pri odrešenju sveta po trpljenju. Jezus je dal človeškemu trpljenju odrešenjsko vrednost.

Toda Bog nas tako visoko ceni in ljubi, da nas ni poklical samo k soudeležbi pri Kristusovem trpljenju. V svoji ljubezni hoče da nas trpljenje posvečuje in da po trpljenju dosežemo duhovno zrelost in življenjsko popolnost. S tem nas pripravlja na soudeležbo tudi pri Kristusovi slavi vstajenja. Če s Kristusom umramo, bomo z njim tudi vstali. V zameno za kratko trpljenje nam daje večno življenje. Kot je Kristus, naša Glava, šel skozi trpljenje križa v svojo slavo, tako bomo mi, njegovi udje, po preizkušnjah sedanjega časa deležni večne sreče.

Evangelij trpljenja

Priče Jezusovega križa in vstajenja so sprejele dolžnost, da vsem ljudem oznanijo ta svojski evangelij trpljenja. Odrešenik sam ga je pisal, ne s peresom, ampak s svojim lastnim trpljenjem. Tudi svojim poslušalcem Jezus ni nikdar skrival potrebnost trpljenja. Popolnoma jasno jim je govoril: „Če hoče kdo hoditi za menoj, naj se odpove sam sebi in vzame vsak dan svoj križ“ (Lk 9, 23). Napovedal jim je, da jim tudi preganjanja ne bodo prihranjena: „Stegnili bodo roke po vas in vas preganjali, izdajali v shodnice in ječe ter vlačili zaradi mojega imena pred

vstajenje. V luči vstajenja Jezus razodeva učencem vseh časov zmagalno moč trpljenja.

Ta evangelij trpljenja pa velja tudi za bolnike in vse trpeče, ki niso preganjani, pa jim je Bog namenil morda nič manjše in daljše trpljenje. To so vsi, ki trpijo s Kristusom, čeprav ne zaradi Kristusa. Svoje trpljenje neprestano združujejo s Kristusovim odrešilnim trpljenjem. Vdano sprejeto trpljenje skriva v sebi posebno moč, posebno milost, ki človeka duhovno zbližuje z Bogom in rodi kot dober sad notranji mir in duhovno srečo.

Zaključek

Oblika križa nam popolnoma nazorno kaže navpično in vodoravno razsežnost trpljenja, veže nas z Bogom in s človekom. Smisel trpljenja je zato nadnaraven in človeški obenem. Zakoreninjen je v božjem načrtu odrešenja, istočasno se pa v trpljenju človek močno zaveda svoje človečnosti, pa tudi svojega dostojanstva in poslanstva.

Če je trpel Kristus, naša Glava in Učitelj, je nujno, da trpijo tudi njegovi udje in učenci. Na kržu je „Odrešenik človeka“, Mož bolečin, povzel v sebi vse telesno in duhovno trpljenje vseh ljudi vseh časov, da bi ob njegovem zgledu vsi ljudje mogli spoznati, da je **ljubezen** edina, ki more dati zveličavni smisel trpljenju in zadovoljivo odgovoriti na vsa vprašanja o trpljenju.

kralje in poglavarje. Zgodilo pa se vam bo to v pričevanje. Vtisnite si torej v srce, da ne boste naprej premišljevali, kako bi se zagovarjali. Zakaj jaz vam bom dal zgovornost in modrost, ki ji vsi vaši nasprotniki ne bodo mogli nasprotovati ali ji ugovarjati. Izdajali vas bodo celo starši in bratje in sorodniki in prijatelji in nekatere izmed vas bodo izročili v smrt; in vsi vas bodo sovražili zaradi mojega imena, a še las z glave se vam ne bo izgubil. S svojo stanovitnostjo si boste pridobili svoje življenje“ (Lk 21, 12-19).

Skupaj s to napovedjo preizkušenj zaradi Kristusa, Jezus vzpodbuja vse svoje učence k pogumu in srčnosti v upanju na

Tudi zase prosimo Boga za milost, da bi mogli vdano sprejemati iz njegovih rok vsakršno trpljenje, osebno in občestveno, kot narod in Cerkev, telesno in duhovno, v domovini in po svetu. Prosimo za milost, da bi sprejeli resnico o zveličavnem smislu trpljenja. V tej luči je za kristjane celo smrt dobiček in zmaga.

Potrebno je bilo, da je Mesija trpel in tako šel v svojo slavo. Potrebno je, da iz ljubezni in iz ljubeznijo darujemo Bogu trpljenje kot naš delež pri božjem odrešenjskem delu. Ob 40-letniči begunstva darujmo Bogu trplje-

nje vseh teh let, trpljenje živih in mrtvih, v Sloveniji in po svetu. Naj vse prestano trpljenje posvečuje nas same, naj bo v blagoslov našemu narodu in zveličanje vseh ljudi.

Marija, Devica verna, poživi nam vero v zveličavni smisel Jezusovega in našega trpljenja!

Marija, Mati žalostna, vžgi nam ljubezen do Jezusovega križa in našega lastnega trpljenja! Utrdi nas v prepričanju, da je bil veliki petek potreben za slavo velike nedelje in da je tudi naše trpljenje potrebno za vstajenje k večni sreči.

Jure Rode

Razstava križev

Legenda iz srednjega veka pripoveduje, kako se je Bog nekoč usmilil človeka, ki se je neprenehoma pritoževal nad svojim težkim križem. Peljal ga je v prostor, kjer so bili razstavljeni vsi križi človeštva, in mu dejal: „Izbiraj!“ Človek je začel iskati. Našel je čisto tankega, toda bil je veliko večji. Videl je čisto majhnega, ko pa ga je hotel dvigniti, je bil težak kot svinec. Videl je tudi križ, ki mu je ugajal, in si ga je sam posadil na rame. Tedaj pa je opazil, da ima na mestu, kjer pride na ramo, ostro konico, ki se mu je kot trn zadržala v meso. Tako je imel vsak nekaj neprijetnega. Pogledal je vse križe, a še vedno ni našel ustre-

znega. Končno je odkril enega, ki ga je prej spregledal, ker je bil bolj skrit. Ni bil pretežek ne prelahak, tako priročen kot ustvarjen za njega. Ta križ bo nosil! Ko pa je bolje pogledal, je opazil, da je ta križ njegov.

Veliki teden

Zadnjih pet dni postnega časa imenujemo veliki teden. Te dni nas bogoslužje neposredno uva-ja v odrešilno trpljenje.

CVETNA NEDELJA

Prvi dan vélikega tedna — na cvetno nedeljo — blagoslavljam o oljčne veje in drugo zelenje, ki ga verniki v procesiji nosijo v cerkev. S tem se spominjamo Kristusovega slovesnega vhoda v Jeruzalem, kjer je dovršil svojo velikonočno skrivnost. V ospred-ju bogoslužja cve'ne nedelje ni

blagoslov zelenja, ampak proces- sija s tem zelenjem v čast Kri- stusu Kralju, s katero gremo v cerkev, kjer nato med mašo po- slušamo poročilo o Kristusovem trpljenju. Blagoslovljene oljke spoštljivo hranimo doma. Po na- vadi vejice zataknejo za križ v domu.

KRIZMENA MAŠA

Na veliki četrtek dopoldne i- majo škofje v stolnih cerkvah tako imenovano krizmeno mašo. Pri tej maši posveti škof sveta olja (krstno, bojniško in krizmo). S škofom mašujejo duhovniki. To lepo ponazarja povezanost škofa z vsemi člani škofijskega obče- stva. Pri tej maši duhovniki zno- va potrdijo zvestobo svoji službi in javno obnovijo svoje duhovni- ške zaobljube. Ob tej priložnosti škof še posebej povabi vernike, naj molijo za svoje duhovnike.

SVETO VELIKONOČNO TRIDNEVJE

Sveto tridnevje Gospodovega trpljenja in vstajenja pomeni vr- hunec celotnega liturgičnega le- ta. Bogoslužje želi v teh dneh kar najbolj ponavzočiti dogodke zadnjih dni Gospodovega življe- nja, da bi jih vsak dan znova do- življali v prisrčni in notranji po- vezanosti s Kristusom. Sveto ve- likonočno tridnevje se začne z ve- černo mašo na veliki četrtek in sklene z drugimi večericami ne- delje Gospodovega vstajenja.

VELIKI ČETRTEK

S slovesno mašo velikega četrtega obhajamo spomin postavitev sv. evharistije in mašniškega posvečenja. Pri zadnji večerji nam je dal Kristus poseben dar, ki naj bi nas spominjal na njegovo veliko ljubezen in bi mogli po njem vsi ljudje vseh časov prejeti polnost ljubezni in življenja. Po evharistiji sega Kristusovo odrešenje v življenje vseh ljudi vseh časov in krajev zgodovine. Pri maši se spominimo tudi, kako je Jezus pri zadnji večerji umil noge dvanajsterim in nam dal spodbudo za medsebojno služenje in ljubezen. Po maši častimo do polnoči sveto Rešnje telo.

VELIKI PETEK

Ta dan ni evharistične daritve, saj veliki in večni duhovnik sam daruje na oltarju križa svoje življenje. Jezusova smrt na križu nam je ta dan ves čas živo pred očmi. Bogoslužje velikega petka ima tri dele: Opravilo božje besede, češčenje križa in obhajilo.

Na veliki petek je sveti velikonočni post, ki je nekaj bistvenega, ima namreč velikonočni značaj. To je post pričakovanja Jezusovega prihoda.

Opravilo božje besede. Berila velikega petka nam izražajo isto misel kot Jezusovo poročilo o Jezusovem trpljenju. Kristus ni samo žrtev, temveč tudi veliki duhovnik, ki popolnoma samostojno

odloča o svoji usodi. Križ in slava sta nerazdružljivo povezana v Jezusovem poročilu o Jezusovem trpljenju.

Na veliki petek imajo prošnje za vse potrebe poseben pomen. Kristusova smrt je duhovniško dejanje za vse ljudi vseh časov. Kakor ima Kristusova smrt vrednost za vse človeštvo, tako ima tudi molitev Cerkve vrednost za vse ljudi. Zato Cerkev ta večer v izredno lepih molitvah prosi: za Cerkev, za papeža, služabnike Cerkve in vse vernike, za katehumene, edinost kristjanov, za Jude, za tiste, ki ne verujejo v Kristusa, za tiste, ki ne verujejo v Boga, za državne voditelje, za vse, ki so v stiskah.

Češčenje križa. Na veliki petek je posebno pretresljivo razkrižanje in češčenje križa. Duhovnik razkrije križ in trikrat zapoje: Glejte les križa, na katerem je zveličanje sveta viselo. Pridite, molimo!

Obhajilo. Cerkev je po letu 1955 uvedla navado, da prejmemo na veliki petek skupaj z duhovniki tudi verniki sveto obhajilo kot dragocen sad drevesa življenja — svetega križa. Obhajilo na veliki petek ne pomeni samo združiti se s Kristusom, temveč nas vodi tudi v njegovo trpljenje, da postanemo žrtev kakor on.

VELIKA SOBOTA

Blagoslov velikonočnih jedil

Na veliko soboto se mudimo pri

Jezusovem grobu in premišljujemo njegovo trpljenje in smrt. Šele pri velikonočni vigiliji nas prevzame velikonočno veselje.

Po stari navadi nesemo ta dan k blagoslovu velikonočna jedila. Ta blagoslov naj bi v nas zbudil smisel in hvaležnost za velike božje darove, ki izhajajo iz velike noči, in nas opozarjal na božjo bližino prav v teh dneh. Blagoslovljena velikonočna jedila naj bi jedli na velikonočno jutro ali vsaj šele po vigiliji, če je le mogoče vsa družina skupaj. Pred jedjo lahko zapojemo velikonočno pesem, molimo in preberemo odlomek iz svetega pisma.

Velikonočna vigilija. Vigilija (bedenje) pomeni veselo čakanje v molitvi na Kristusovo vrnitev. Obredi naj bi bili ponoči pozno zvečer ali zgodaj zjutraj. Velikonočna vigilija je isto kot veli-

ka noč. Noč, v kateri bedimo, ker pričakujemo Kristusov prehod iz smrti v življenje. Bogoslužje velikonočne vigilije ima te dele: slavje luči, besedno, krstno in evharistično bogoslužje.

Slavje luči. Slavje luči se začne pred cerkvijo z blagoslovitvijo ognja, s katerim prižge duhovnik okrašeno velikonočno svečo. Sprevod gre z velikonočno svečo na čelu v cerkev, ki je vsa v temi. V cerkvi verniki postopoma prižgejo od velikonočne sveče svoje sveče. Sprevod z velikonočno svečo skozi cerkev ponazarja Kristusovo pot po svetu in postopno sprejemanje njegovega odrešenja. Nato duhovnik poje velikonočno hvalnico.

Besedno bogoslužje. Berila velikonočne vigilije nam v zgoščeni pripovedi prikazujejo zgodovino odrešenja, ki bo svoj vrhunec dosegla ob drugem Kristusovem prihodu. Tudi mi smo vključeni v odrešenjsko dogajanje. Ob slavi zadonijo orgle, zvonovi. Po berilu duhovnik slovesno zapoje alelujo.

Krstno bogoslužje. Po slovesnem evangeljskem oznanilu Kristusovega vstajenja je blagoslov krstne vode in morda krst. V krstu deluje moč Kristusove smrti in vstajenja. Obhajati veliko noč pomeni preiti s Kristusom iz smrti v življenje. Ta prehod se začne s krstom. Po krstu oziroma po blagoslovu krstne vode vsi s prižganimi svečami v rokah obnovimo krstne obljube.

Znova si pokličemo v spomin zavest, da smo po krstu vcepljeni v Kristusovo velikonočno skrivnost, s Kristusom umrjemo in z njim vstanemo k novemu življenju.

VELIKONOČNI ČAS

Velika noč je največji praznik krščanstva, dan nepopisnega ve-

selja. Na ta dan se spominjamo in globlje doživljamo, da je Kristus s svojo smrtjo uničil našo smrt in nam s svojim vstajenjem obnovil življenje. Nedeljo Gospodovega vstajenja praznujemo s slovesno osmino.

Zapoj veselo, o kristjan, veselja tvojega je dan! Zveličar naš je vstal od smrti in raj odprl nam je zaprti. Aleluja!

MED TEMO IN SVITOM

Zvezde na nebu, med sanjami skritem,
sklonijo k meni nasmešek iz isker:

„Kje si bil, ko smo rajale v noč?“

„Zvezdice moje,“ jim rečem potihem,

„bil sem v deželi skeleče temine:

moral iskáti Novo sem Pot.“

Zvezde pa druga za drugo zbežijo,
nekam užaljene, v sonca bližino.

Drugič povej jim, kaj je — prostost.

DALEČ TAM DOMA

Videl sem cerkvico daleč tam pri nas —
na čisto novi fotografiji —

s križi grobov okrog: križe gloda čas;
ves svod živí med zimskimi griči.

Križev teh prosil sem duše Vic, Nebes —

pekel je preponosen za prošnje! —

prosil sem, preden spomin izbriše les,
za nas, v primeri s časom slabotne.

Duše v svetlobi vedo za kri in rod,

za jezik naš, ki žíve opeva.

Veter tujin nas vprašuje: Kam? Odkod?

Od Tam smo, veter; Tam svod ni meja.

Vladimir Kos

Kristus je vstal in živi!

„Mnogokrat in na mnogotere načine je nekdanj Bog govoril očetom po prerokih, slednjič, te dni, nam je govoril po Sinu“ (Hebr 1,1-2). Te besede apostola Pavla slišimo na božični praznik, a jih moremo ponoviti tudi na veliko noč. V postnem času nam je Bog govoril po svojem Sinu, njegovem trpljenju,

križu, smrti; te dni pa nam govori po njegovem vstajenju.

Kristus je vstal in živi! To je osrednji dogodek krščanstva, srce naše vere. Sveta liturgija ga vsako leto oznanja s petjem trikratne velikonočne aleluje, z vedno višjim glasom, kakor da nam hoče reči: Kristusova velikonočna skrivnost zajema vso zgodovino — preteklost, sedanjost in prihodnost. On je alfa in omega, začetek in konec. Njegovo je stvarjenje, odrešenje in poveličanje, ki so kakor tri velike moči, trikratna aleluja vsega stvarstva in človeštva:

Prva velika noč je stvarjenje — vstajenje stvarstva iz nič! Na delu je bila božja vsemogočnost, tista božja Beseda, o kateri pravi sv. pismo, da „je bila v začetku pri Bogu. Vse je nastalo po njej in brez nje ni nastalo nič, kar je nastalega. V njej je bilo življenje...“ (Jan 1,2-4). Ta božja Beseda je priklicala v življenje vse, kar biva: nebo in zemljo, rastline in živali, nazadnje še človeka. To je velika noč, ki je s svetlobo stvarjenja pregnala temo ničča; to je prva aleluja, ki odmeva po vsem stvarstvu. Zvezde jo odsevajo, sonce jo sije, narava jo razodeva vsako pomlad.

Druga velika noč je Kristusovo vstajenje — aleluja odrešenega človeštva! Predpodoba te velike noči je izhod Izraelcev iz egiptovske sužnosti v svobodo. V trenutku, ko je bilo vprašanje, ali bo narod

propadel ali obstal, ko je šlo za biti ali ne biti, je Bog na čudežni način preusmeril zgodovino izvoljenega ljudstva.

Tako je tudi Kristus s svojim vstajenjem preusmeril zgodovino človeškega rodu. Ni več strahu pred propadom: On je rešitev. Ni več mesta za obup: On je upanje. V njem je zasijala vsebina in polnost našega zemeljskega življenja, v katerem nas osvobaja od zla in greha. To je aleluja za nas — odrešenje, ki se je začelo daniti že z učlovečenjem in se je na veliko noč popolnoma zdanilo. Da, to je dan, ki ga je naredil Gospod!

Tretja velika noč bo ob koncu časov, ko bo odrešeno človeštvo in prenovljeno stvarstvo prešlo v poveličanje, v večno veliko noč z neminljivo in najvišjo alelujo. Kar

je Kristus s svojim vstajenjem uresničil na sebi, bo uresničil tudi na nas. Pečati grobov bodo raztrgani, kamen zgodovine bo odvaljen. To bo veliko vstajenje človeštva in prenovljenega stvarstva, kar izpovedujemo vsako nedeljo z besedami: Verjamem v vstajenje in večno življenje! Vstali in poveličani Kristus je „cilj človeške zgodovine, točka, v katero se stekajo vsa hrepenenja zgodovine in civilizacije, središče človeškega rodu, veselje vseh src in izpolnitev vseh njihovih teženj“ (Cs 45,2).

Ob osebnem in občestvenem obhajanju velikonočne skrivnosti želimo obilje blagoslova vstalega Gospoda!

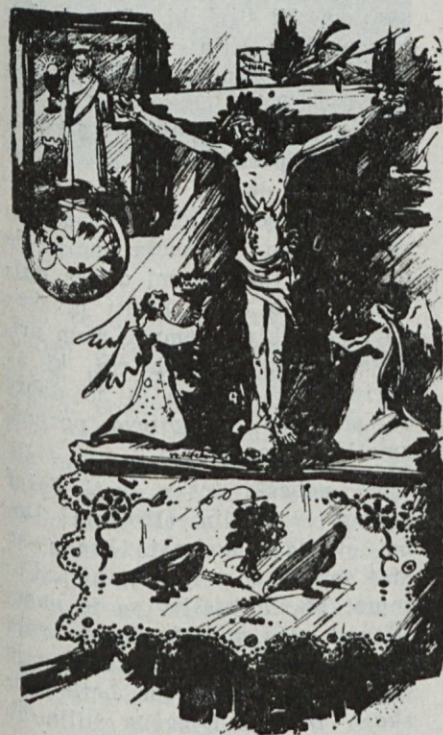
+ Franc Kramberger
mariborski škof

Bogkov kot

Sredi prostora vsakdanjih skrbi, sredi krepkega, žilavega življenja ljudi, ki se sklanjajo k zemlji, da, tudi sredi naših grehov, čebelnjak milosti — božji kot nad mizo...

Nad vso hišo razteza križani Bog svoje roke, kakor bi hotel z njimi povezati hišne stene, kakor bi hotel v svojem objemu združiti vse naše maloverne du-

še, vse naše kretnje in vse, kar napolnjuje in dopolnjuje naše življenje. Njegova podoba se je zajedla v nas kakor hudournikova struga, kakor sekira, ki jo zvečer drvar z vso silo mišic zasedi v debelo macesново tnaló...

Nič ni lepega v tem razpetem Jezusu za naše lažnive človeške oči. Telo mu je sloko, iztegnjeno in rumenkasto kakor kačnikov cvet. Le prtič okoli ledij je srebrn in velike rane po telesu so rdeče kakor mak. Težke kapljé krvi se mu prelivajo po prsih, zapestjih in stopalih. Nobenega sorazmerja ni v Odrešenikovem krvavečem telesu, nobene miline v njegovem obrazu, le nemo trpljenje, kakor ga je doživel v svoji duši preprosti rezbar, ko je s težkimi, nerodnimi rokami v zimskih dneh rezljal na kolenih bridko martro božjo. In prav v tej otroški žalosti počiva velika lepota. Jezus diha, trpi; dan za dnem preživlja smrtno grozo in mi odrešenje. In sleherno uro nas pretresa krik umirajočega Boga, ki se izvija iz teh odprtih temnordečih ust. Kajti pri nas poznamo ta smrtni krik; slišali smo, kako so ga kriknila usta drvarja, ko ga je podrlo drevo, usta pastirja, ko ga je zasulo v plazú, slišali smo rjuti živino, ko se ji je zarezal nož v goltanec, in čuli smo ga v umiranju dreves, ko so se zrušile pod udarcem sekire... Tudi te, v smrtnem trepetu razprte oči poznamo in drgetajoče roke z napetimi modrimi

žilami, močne in žive kakor korenine dreves...

Ko sedamo za mizo, živi Bog z nami v svojem odrešujočem umiranju, ko odhajamo na polje in v gozd in k živini, nas spremlja njegov blagoslov. Nad veselimi svati bedi in nad prvim jokom dojenčka — nerazdružen del naše biti je postal, tečajna zvezda naših domov, in nikoli mu ni dovolj prijateljstva človeških otrok. Že staro mater je sprejel ta trpeči pogled, ko je stopila s poročnim vencem v hišo, in ko je zazibala sina in vnuka, je Jezus še prav tako razpenjal prebode ne roke kakor danes, ko strmim vanj jaz. Že takrat sta ob križu klečala ta dva angelčka s svečniki v rokah ter se tako zmrdnjeno držala, kakor bi bila sveti Marjeti olje izpila. Najbrž se tudi onadva bojita mrtvaške glave pod križem, ki otroke navdaja s takim strahom...

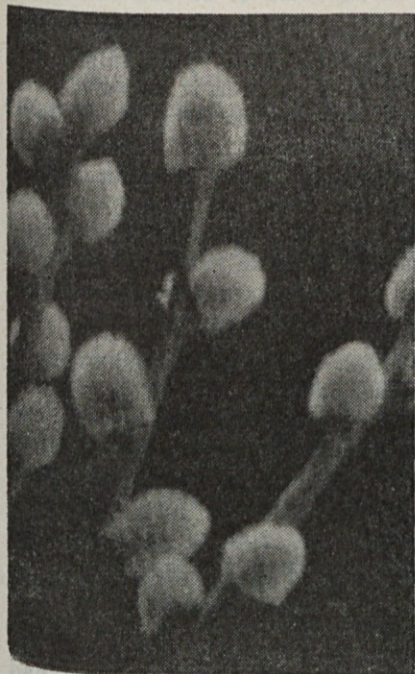
Morda bi bilo to tmljenje celó za samega Boga prehudo, če bi ne trpela ob njem Marija sedem žalosti! Sedem zlatih mečev ji prebada srce, sedem mečev, kakor velik cvet. Nikdar ne bomo mogli doumeti, kakšno bolečino ji povzroča sleherni izmed teh mečev, toda vsako uro spoznavamo, v kakšno tolažbo je nam... Če bi vprašali naše matere, katera Marija jim je najljubša, bi gotovo odgovorile: „Žalostna...“ Jezus je hvaležen usmiljeni roki, ki mu je za pomoč v trpljenju dodelila podobo nje-

gove žalostne Matere poleg križa.

O, nevesta Jagnjeta, ki delaš družbo Mariji — sveta Barbara! Vsi vemo, kako te je dal divji oče Barbarón zazidati v temen stolp in so ti sami angeli stregli, ti pa si častila sveto Rešnje Telo. Nazadnje pa ti je hudi Barbarón z mečem odsekal glavo. Zato imaš v rokah stolp in zlat kelih s hostijo ter velik, velik meč, na glavi pa zlato krono. Oj, ti ljuba sveta Barbara z rdečo haljo in modrimi očmi — pomagaj nam v smrtni uri!

Oči svete Lucije so kakor dve svetlomodri slivi, ki ležita na bellem pladnju. Kita rož se usipa izpod modrega neba in zdi se mi, da sveto dekle ne ve, kaj bi počela s temi očmi, ki jih drži na krožniku pred seboj. „Le zakaj mi jih še dajete v roke,“ vprašuje, „saj sem jih vendar že darovala Bogu.“ O, sveta Lucija, če bi zaupal vate, bi mi danes najbrž ne bilo treba nositi naočnikov. Toda kljub temu ti bom prinesel tistih majhnih rož, ki se skrivajo med travo in so dobre za oči, saj jih gotovo poznaš, smetlika jim prav jo...

Pa nebeški tesar sveti Jožef z žago in božjim Otrokom! Dobri starec s kodrasto brado ne sme manjkati v nobeni hiši. Potomec starih kraljev se je nasečil nad našo mizo ter nas varuje s prav tako skrbjo, s kakršno je bedel nad otroštvom betlehemskega Deteta. Njegova lilija je

tako bela, da že kar na modrika-
sto vleče in njeni prašniki so
zlati.

In tu je sveta Ana, h kateri
molijo matere, ko prisluškujejo
prvim utripom novega srca pod
svojim srcem! Veliko knjigo dr-
ži v naročju ter poučuje deklico
Marijo. Z levico jo objema čez
ramo in s prstom desnice kaže
na knjigo. Morda že sluti veliko
poslanstvo svoje hčerke, morda
ni več daleč tisti pomladni dan,
ko bo angel Gospodov pokleknil
pred Marijo in se bodo začele
dopolnjevati besede, ki jih morda
prav zdajle mati govori hčerki:
„Rodil se bo Mesija, ki bo odre-

šil svoje ljudstvo...“ In Marija
pazljivo posluša. Roke sklepa na
prsih in na lahno sklanja glavo.
Prav zadaj pa se zadovoljno sti-
ska sveti Joahim, ves ponižen in
preprost, čeprav je duhovnik v
hiši Gospodovi.

Le kaj bi počel kmet v nebesih,
če bi ne imel tudi tam gor: polja
in gozda in živine? Zlatih palač
bi se kmalu naveličal in sredi
angelskih koncertov bi pogrešal
domače harmonike in pastirske
piščali. In kaj naj se, dobra du-
ša, pomeni s škofi in vitezi? Pre-
učenih pogovorov ni vajen, o vre-
menu in poljskem delu pa se v
nebesih gotovo ne menijo. Toda
Bog skrbi za vse, pa je dal tudi
kmetu svetnika, ki pozna kmečko
življenje in ki bi tudi v nebesih
ne mogel strpeti brez svojih vo-
ličkov in zemlje. Ko bo stopil naš
kmet čez nebeški prag, bo že za-
gledal svetega Izidorja, nebeške-
ga kmeta, pastirja na božjih po-
ljanah, pevca ob rajskih poto-
kih... Prav gotovo mu bo sveti
Izidor prvi pritekel naproti, saj
visi njegova slika v slehernem
kmečkem domu... Na njej kle-
či svetnik sredi travnika, pod
hribom s cerkvico, ki ima dva
stolpa in rdečo streho. Spredaj
orje na rumeni njivi angel z zla-
timi krili, plug pa vlečeta dva
rjavordeča volička. Na desni ra-
se veliko, brestu podobno drevo
s tremi krošnjami... Te slike se
nikoli ne morem dovolj nagleda-
ti. Zdi se mi kakor posvečen od-
mev kmetovega trpljenja. Prav

na to sliko mislijo otroci, kadar pojo:

„Sveti Izidor ovčice pasel,
lepo žvižgal, še lepše pel...“

In sveti Izidor jim dela družbo na polju in paši ter varuje kmetu hišo in hlev...

Da, toda hišo in hlev varuje tudi sveti Florijan: operjaničeno čelado ima in rdeče bandero ter izliva iz rumene golide vodo na gorečo cerkev. Njegov bojni tovariš sveti Jurij pa varuje naše duše pred hudičevim zmajem. Velik junak je, čeprav ima obraz petletnega, prestrašenega otroka, kajti ni kar tako poriniti sulico v gobec zelenega zmaja, ki mu šviga ogenj iz žrela...

In končno podoba zadnje večerje: trinajst mož je zbranih okoli okrogle mize. Eden drži v rokah kelih in kruh. Nemo strmenje je v teh obrazih, božja beseda jim zveni v ušesih — še nas napolnjuje, še nas posvečuje. V to sliko se ozira kmet, kadar moli: „Daj nam danes naš vsakdanji kruh...“ — Toda z grozo zagledam, da ima eden izmed dvanajsterih mošnja v rokah in zelenega hudiča za vratom...

O, preprostost steklenih podob, obrobljena z nerodnimi črnimi okviri, kakšna pesem zveni iz tebe, kako velike stvari nam hočeš povedati! Česar ni zmogla prebrisanost modrijanov, je tebi uspelo: priklenila si nam srca na lestev med nebom in zemljo.

Kajti to lestev ti pomaga pre-

sti sam Sveti Duh, ki se spušča v stekleni krogi nad mizo! Resnično se spušča iz nebes, čeprav se nam zdi, da visi le na dolgih žimih izpod stropa. Vse preveč verjamemo samo očem in pre malo srcu. Srce pa nam pravi, da Sveti Duh resnično biva v naši sredi: iz vsake modre besede zveni in iz vsake molitve. Druži nas z vsemi, ki verujejo vanj...

Steklena buča se lepo sveti in okna odsevajo v njej s svojimi križi in rožami. Včasih se mi zazdi, da golobček v njej na lahko utriplje s krili, tako na lahko, kot bi naletaval sneg. Njegovo telo je iz zlatega in srebrnega staniola in v rdečem kljunu drži papirnato hostijo. Peruti in rep so mu iz pahljačasto nabranega papirja in pod njim so rože iz rdeče volne. Tako visi nad mizo ter nas gleda z velikimi rdečimi očmi. Vera naših očetov in mater je vedela, da mora Sveti Duh blagoslavljati s krili vsa naša dela, ter ga je hotela vedno imeti pred očmi...

V navzočnosti teh dobrih nebeških gostov nad mizo smo razgrnjena njiva. Vsaka naša beseda in kretnja dobi lepši pomen in je polna novega upanja. Srca se nam očiščujejo pred njimi do dna. Ni ti najmanjši greh nam ne ostane prikrit, vse se razgalja — pa tudi odpušča. Ena sama očetova ali materina kretnja pred križem zaleže za devet pridig. Ni me zlepa pretresel kak stavek ta-

ko kakor besede iz „Mojega življenja“:

„Takrat se je zgodilo nekaj zelo čudnega. Matj me je prišla narahlo za obedve roki, šla je z menoj preko izbe v kot pod razpelom, tam me je pokrižala trikrat po vrsti.

„Ti moj fant!“ je rekla. Nato je na glas zajokala, sam ne vem zakaj.“

Jezus, naš trpeči brat, ne sme nikoli zapustiti svojega kota, kakor ne lastovka svojega gnezda pod napuščem. Tudi če hišo prodajo — Bog mora ostati, ker je hiši temeljni kamen in vez njenih oglov. Le za božič se umakne ja-

NAMENI APOSTOLATA MOLITVE 1986

M A R E C

Da bi spoštovali človeško življenje na vseh njegovih stopnjah.

Za katoliško Cerkev na šri Lanki.

Da bi ob postnem času v sveti maši odkrivali veličino Jezusove daritve za nas.

A P R I L

Da bi se verniki prizadevali za krščansko osvobajanje s pravico in ljubeznijo.

Za mladinska gibanja, ki se posvečajo tretjemu svetu.

Da bi doživljanje evharistične daritve nadaljevali v vsakdanjem življenju.

slicam: Mož bolečin napravi prostor Otročičku, ki je že določen za trpljenje. Tako spremljamo Boga vse leto v njegovem veselju in bridkosti in Bog nas v veselju in žalosti. In svetniki se nam vse leto nasmišajo z rdečimi ustnicami ter se pomenkujejo z nami. Ne slišimo njih besed, toda srca jih čutijo.

Oljčna vejica z blagoslovom zadnje cvetne nedelje je zatak-njena za ramena križa — varuje nas pred hudo uro ter odganja boleznin od hiše.

Na prtičku pod križem kljujeta dva bela golobčka klas in grozd.

Gledam in čutim, kako me vsega prevzema dobra milost.

Vstal je Gospod!

Na križ razpet, med nebom in zemljo, razbičan in krvav, s trnjevo krono na glavi, umirajoč za naše odrešenje nas je Kristus izročil po Janezu Materi, kot zadnji dar svoje ljubezni do nas.

„Žena, glej, tvoj sin!“

Potem je nagnil glavo in umrl. Njegovo srce, ki nas je ljubilo do konca, je vojak prebodel s sulico. Po vsej zemlji je nastala tema, ker je sonce izgubilo svojo svetlobo; zagrinjalo v templju se je pretrgalo. Pri križu je ostala le Njegova Mati, učenec Janez in žene, ki so jokale. Tesnoba je obšla ljudi in vojake, ki so bili priča njegove smrti.

Potem je Jožef iz Arimateje prosil Pilata za Kristusovo truplo. Sneli so ga s križa, ga zavili v tančico in položili v grob, vsekan v skalo.

Apostole je prevzela žalost in strah, samota, dvom. Njihov Učenik je bil križan in sedaj je mrtev. Njegovo kraljestvo, njegov nauk upanja in ljubezni — vsega je konec. Vse je pogazila smrt.

Po hodnikih kirurškega oddelka vso noč gorijo luči. Obe dežurni medicinski sestri sta vso noč zaposleni, včasih šele proti jutru ujameta nekaj časa za kavo in branje.

„Ne morem spati, duši me, pomagaj mi.“ Mlad fant je prestra-

šeno gledal sestro, ki je vstopila v sobo. Grebel je z rokami po odeji, nemirno premikal glavo in z odprtimi ustmi lovil zrak. Dvignila ga je na postelji, da je sédel, odprla jeklenko s kisikom in mu naravnala masko na obrazu. Prijela ga je za roko in se mu nasmehnila.

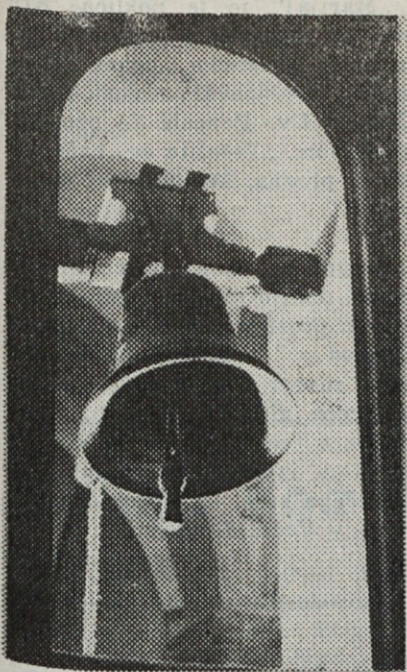
„Umiri se, kmalu ti bo odleglo.“

„Je že bolje,“ ji je čez nekaj časa vrnil nasmeh, njene roke pa ni izpustil. Trdo jo je držal, kakor da se po njej oklepa življenja.

„Ne pusti me samega,“ jo je prosil kot otrok. Šele ko je zaspal, je tiho odšla iz sobe.

„Koliko časa še?“ je pomislila. Vedela je, da je zapisan smrti. Rak mu je razjedal telo, operacija mu je le nekoliko podaljšala življenje. Ranilo jo je dolgo umiranje mladega človeka. V nočeh, ko ni mogel spati, jo je klical. Prej neznanec, je postal prijatelj vseh deklet na oddelku. Bil je hvaležen za vsako pozornost. Med trpljenjem in upanjem so mu tekli dnevi.

„Boli me, tega ne morem več prenašati.“ Spačen obraz je pričal o trpljenju. „Danes so me peljali na obsevanje, saj veš, laser, trdijo, da zanesljivo ozdravi raka.“ Toliko upanja v tiste žarke, ki vse pozdravijo, je bilo v njegovih očeh. Potrdila mu je,

da je to res najbolj primeren način zdravljenja. Prebiral je sveto pismo in življenje Terezije Avilske.

„Danes me je obiskal prijatelj, ki je duhovnik, tako da sem tudi duhovno dobro oskrbovan,“ ji je pripovedoval neki večer. Vedno jo je čakal zbujen. „Ne morem zaspati, če mi ti ne rečeš lahko noč,“ se je šalil.

Dnevom upanja so sledile noči trpljenja. Prestrašen se je zbudil po uspavalni injekciji.

„Ostani pri meni, ne pusti me samega, bojim se.“

Približala se je postelji, mu popravila blazino in obrisala potno čelo.

„Bojim se!“ je kriknil, ker je molčala.

„Česa se bojiš, saj sem tukaj.“

„Smrti,“ je zašepetal in se obrnil proč.

„Tako zelo si želim, da bi ozdravel,“ je nadaljeval, vendar je še vedno ni pogledal. Glas mu je trepetal.

„To želim tudi jaz,“ mu je odgovorila in ga nežno prisilila, da je obrnil glavo ter jo pogledal. Tedaj je opazila, da je jokal. Z obema rokama je objela njegov obraz in mu otrla solze, ki so mu počasi, kaplja za kapljo, tekle po licih.

„Saj boš vendar živel,“ je hotela obuditi upanje, ki je ugašalo, kot njegovo življenje.

„Da, večno, v novem življenju. Mogoče pa smrt ni nekaj tako strašnega. Je le prehod v novo življenje, polet na Novo zemljo. Se ti ne zdi tako?“

„To verujem,“ mu je odgovorila. Bil je popolnoma miren in smehljal se je.

„Hvala ti, hvala, moj angel, za tvojo rahločutno ljubezen.“ Pritegnil je njeno roko in jo poljubil.

Njegovo življenje je plapolalo kot ugašajoča sveča. Še je bil pri zavesti, pa vendar odsoten, kakor da nima ničesar več skupnega z živimi. Tiho s sklenjenimi rokami in zaprtimi očmi je molil, ko je prejel sveto Poptnico.

Neko popoldne je za večno zaspal.

Vonj po rožah in gorečih svečah jo je omamljal, ko je vsto-

pila v mrliško vežico. Približala se je krsti, se sklonila nad truplo in se z ustnicami dotaknila mrzlega čela. „Zbogom, dragi prijatelj,“ je zašepetala in odšla.

„Kje si sedaj? Kje je tista Nova zemlja? Kje je večnost?“ je hlipala v mrzlo noč.

V jutru tretjega dne pa se je zemlja odprla v novi pomladi za novo rojstvo. Kristus je zmago-slavno vstal od mrtvih. Žene, ki so odšle h grobu, da bi mazilile Jezusovo truplo, so našle prazen grob.

Jokajoča Marija Magdalena ga je iskala v vrtu.

„Gospod, če si ga ti vzел, povej, kam si ga odnesel.“

„Marija!“ jo je poklical Kristus in tedaj ga je spoznala ter padla k Njegovim nogam. Njeno srce je prekipevalo radost, ker je Gospod živ. Ponesla je oznanilo apostolom. „Veselite se, naša vera ni prazna, ker je Gospod res vstal!“

Mogočni akordi velikonočne pesmi donijo in napolnjujejo cerkev in prostor pred njo. „Vstal je Gospod...“ v potrjenje naše vere, v zavest novega življenja, nove sreče, globoke večnosti, v snidenje s tistimi, ki so odšli pred nami v izpolnjenje našega hrepenečega srca, ki bo končno utešeno v Večni Ljubezni.

Metka Mizerit

VELIKA NOČ

Mislili smo,
da je bil kakor pred smrtjo,
v ostri svetlini
časa
in prostora,

ko ga je Magdalena
po vstajenju
prepoznala,

ko mu je Tomaž
dal prst
v črnordečo
raho,

ko je pokončen in svetál
gledal na pripravljeno
žerjavico,
na sivizeleno

ribo,
na kruh.

Nismo vedeli,
da mu je zrak
vel
skozi telo,
kakor veje
skozi odprti dan
pred nami.

Le če je sebe
po belem angelu
in v srcih
sam odkril,
so ga v veri
boječe
prepoznali.

Belih angelov
ni več,

a je težka
beseda o njem,
pismo o kamnu
in prtiču
ob grobu

in s pismom Vstali:
pred odprto,
svetlozeleno potjó
nam v srcih
sam odkriva sebe,
sam s seboj potrjuje,
da je „resnično
vstal“.

Tiho ga v sebi
poslušamo,
ko veselo
potrkvavajo zvonovi,
ko bandero
z zlatim jagenjčkom
plapola v vetru
in se na bregu
čez kupe snega
živo zazira
rdeče nadahnjeni
teloh.

Viadimir Truhlar

Velika noč v Sloveniji

Od Devina pri morju, preko sončne Gorice in njenih brd v podnožje častitljivega Triglava, čez Dravo in do Gospé Svete, preko Mure med visoke topole in do li med naše sončne griče je vstopila Velika noč. Po vsej naši prelepi zemlji se skušajo zvonovi. Pozabljen je véliki teden, pozabljen Véliki petek, pozabljena je celo smrt. Kristus je vstal, aleluja!

Ubrana pesem zvonov je potrkala na okna ponosnih kmečkih domov in ponižnih bajt po cve-točih bregovih. Bela cerkev in zla-to jabolko na zvoniku žarita in vabita. Iz hiš prihajajo praznično oblečeni ljudje. Sosed vošči sosedu vesele in blagoslovljene praznike. Zemlja in ljudje na široko odpirajo svoja srca.

Iz cerkve prihaja procesija. Sam Bog gre med naše domove,

da jih obiše, potolaži in blagosloví za vse leto. V rokah duhovnika se blešči božje Oko in deli tolažbo, polni duše z blaženo srečo. Pod modrim nebom visoko plapolajo rdeča bandera in pesem odmeva med brstečimi polji, pesem vstalemu Kristusu.

Po zgodnji maši se verna slovenska družina zbere doma ob javorovi mizi, danes s svetlim prtom pogrjnjeni. Oče kot svečenik deli žegen: blagoslovljena jedila. Kako tékne ta slovenski žegen! Vsi molčijo, le oči ne morejo mirovati in srca radostno utripajo. Za družino dobi žegen tudi živina. Otroci prihajajo po pirhe in se veselijo popoldanskega sékanja na vasi.

Pred hišami stojijo možaki in težke verižice praznično cingljajo. Danes se tem našim očakom

In življenje teče naprej...

(Iz begunskega dnevnika)

19. aprila 1946 — Veliki petek

Veliki petek... Lanj osorej nisem niti najmanj mislil, da bom ob letu sam tako strašno doživljal véliki petek. Vsi pa se zaskrbljeno sprašujemo, kje ga bomo obhajali prihodnje leto in v kakšnih razmerah. Težka je ta naša pot trpljenja, vendar ne vemo, če smo že stopili v svoj véliki petek in če smo že prestali Kalvarijo.

Danes je izredno mrk in pust dan. Po gorah se vlačijo umazane sive megle, doli po Pustriški in Iselski dolini vleče močan in mrzel veter. Obiskujemo božji grob v bližnjih cerkvah, ker vse delo v taborišču počiva.

V Tristachu je božji grob v glavnem oltarju. Pa je vse tako mrzlo in pusto. Od tal do stropa sama mrzla lepenka, okrašena z barvnimi steklenimi bučami, za katerimi gore lučke, ki pa širijo zoprn smrad in dim po petroleju.

.....

ne poznajo leta, hrbti so se jim zravnali in obrazi so polni življenja. Veselo mežikajo v sončni dan in se živahno pogovarjajo.

Slovenski zvonovi pa zvonijo tako kot nikjer na svetu: „Kristus je vstal, lep in poveličan. Veruj tudi ti v vstajenje, narod moj!“

Marjan Jakopič

Cerkev je polna dima in smradu. Oltar je brez cvetja in brez belih prtov, hladen in trd. Nekaj ženic kleči v klopeh in glasno molijo sv. rožni venec. Moški posedajo, eni po stopnicah, ki vodijo na kor, nekateri pa sede na koru. Očividno se dolgočasijo. Pobožne žene in dekleta poljubljajo rane Križanega in namesto denarnih darov prinašajo žito in kruh in odlagajo darove na rjuho poleg križa. Vsaka pa vzame nazaj prgišče žita, za blagoslov žitnega polja.

Enak je božji grob v Nussdorfu in v Lienzu. Vse je pusto, vsakdanje, brez cvetja, sama mrtva narava na lepenki in platnu.

V naši begunski kapeli v taborišču je božji grob skromen in preprost, vendar prisrčen, veren izraz naše ljubezni do mrtvega Zveličarja. Ni ga slikal umetnik in mojster; preprost fant je pokazal svoj naravni slikarski talent. Svečniki bleščijo, pa so izdelani iz tulcev topovskih granat in konzervnih škatelj, a izdelani so lično, z okusom. Božji grob je kakor cvetoč vrt in obkroža ga neprestano lepo in pobožno zbrana množica molivcev. Baraka se vrsti za barako od rane jutra do poznega večera. Med zbrano molitev se kakor velike, lepe rože vpletajo pesmi, polne globoko občutene žalosti in ljubezni do Kristusa, ki je iz

ljubezni do nas žrtvoval samega sebe v spravno daritev, da bi mi večno, srečno živeli. Zato pa vda-
no in potrpežljivo nosimo težki križ begunstva in izgnanstva in hočemo biti z njim tudi križani, da bomo tudi z njim vstali k novemu življenju.

20. aprila 1946 — Velika sobota

Vse taborišče se pripravlja na praznik vstajenja. Moški čistijo in pometajo ceste in prostor okrog barak, fantje postavljajo bred barakami mlaje, ženske čistijo in urejajo družinske sobe, da bo vse čisto in urejeno kakor za praznike doma. Tekajo iz barak v kuhinjo, kjer pečejo skromne potičke, brez katere ni praznikov.

Kapela je okrašena kakor za veliki praznik. Vsa je v cvetju in lučicah. Ob štirih popoldne je žegen. Otroci in mamice prinašajo skromne, v taborišču izdelane košarice z žegnom.

Popoldne je potegnil od Tirolskih vrat močan veter. Umil je nebo, da je čisto kot ribje oko. Umolknice so raglje, s katerimi so otroci v teh dneh strašili Boga, in k vstajenju fantje ubrano pritrkavajo.

Ob sedmih zvečer se začno slovesne večernice. Okrog oltarja vse blesti od beline cerkvenih oblačil. Ljudje so praznični. Najlepšo obleko, ki je doslej še niso potegnili iz kovčka ali iz skrinje, so danes zlikali in jo oblekli. Za Veliko noč moraš biti nov, je veljalo doma. Tu niso vsi novi, a vsi so lepi, praznični.

Veselo odmeva izpred oltarja: Surexit Dominus vere, Aleluja! Župnik Gregor Mali je kantor in poje lepo, glasno, jasno in z zanosom. Zbor gospodov ubrano poje psalme, med tem pa srenja moli in pričakuje trenutka vstajenja.

Izpred božjega groba zadoni trikratni Aleluja. Cerkveni zbor mogočno odpeva. „Zveličar nas je vstal iz groba,“ zapoje dekan msgr. Matija Škerbec, „vesel prepvaj, o kristjan“ poprime vsa pobožna srenja in vstali Zveličar nastopi svoj prvi zmagoslavni pohod skoz taborišče. Po cestah, kjer so dolga leta odmevali le trdi vojaški koraki, pomešani z žvenketom orožja ter vojaških kletev in psovk, danes mogočno done pesmi krščanskega vstajenjskega slavja. Duh je tudi na tem prostoru zmagal nad surovo silo materije. Med pobo-

žno molitvijo, ubranim pritrkovanjem in lepim zmagoslavnim petjem slovenskih velikonočnih pesmi se pomika veličastna velikonočna procesija skoz taborišče. Prav gotovo gre Gospod Jezus danes prvič zmagoslavno in v tem veličastju po tem taborišču. S tem dejanjem smo prav gotovo izpolnili del svojega poslanstva na naši izgnanski poti v obljubljeni deželo.

Procesija je bila veličastna in izraz naše žive vere. Manjkala so samo še cerkvena bandera pa bi bilo kakor doma. Videl sem može, ki so od ganotja jokali.

Po procesiji smo si voščili blagoslovljene praznike. Kakor bi nas naučili, vsi smo enako govorili: „Vesele praznike in Bog daj, da bi jih prihodnje leto doma obhajali!“

21. aprila 1946 — Velikonočna nedja

„To je dan, ki ga je naredil Gospod!“ Tudi mi lahko tako vzklikamo. Vreme je prekrasno, vrhovi gora se kakor umiti odražajo v sinji modrini. Ob desetih dopoldne smo imeli slovesno mašo, ki jo je daroval apostolski delegat za slovenske begunce v Avstriji msgr. dr. Jože Jagodič.

Zvečer pa je po vseh hribih zažarelo polno kresov, iz dolin so se peli do vrhov planin in kakor zvezde so prijazno mežikali nam v dolino. Bog ve, kje bomo obhajali prihodnjo veliko noč, ta misel mi ves dan vrta po glavi.

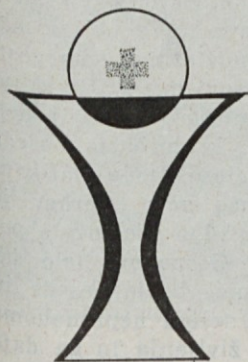
Imam občutek, da tukaj v teh krajih prav gotovo ne...

27. aprila 1946

Veliko in neprijetno presenečenje. Danes smo okrog in okrog obkoljeni od angleške vojske, ki vrši pregled taborišča oziroma taboriščnikov. Izvršena je pravcata blokada taborišča, kakor so je nekdanje v Ljubljani izvajali Italijani. Angleška vojaška policija (FSS) išče „vojne in politične zločince, kolaboracioniste in kvislinge“. Začeli so že ob 4.30 zjutraj.

France Pernišek

KRISTUS GOSTITELJ IN HRANA

PRI GOSTIJI gre za mnogo več kakor samo za uživanje hrane.

Hrana je simbol, s katerim gostitelj izkazuje gostom svojo naklonjenost in jim s tem na neki način podarja samega sebe...

Jakob misli, da mašni daritvi ne moremo reči gostija. Na gostije prav rad hodi in se v veselji družbi dobro počuti. K sv. maši pa ne hodi. Raje zavije v gostilno „na dva deci“, čemur sledijo še naslednji. Pri sv. maši zanj ni nič oprijemljivega, gostiji podobnega.

Lojze svojemu nekdanjemu sošolcu potrpežljivo pojasnjuje, kaj je pravzaprav Gospodova večerja.

Na sv. mašo niti dva človeka ne gledata popolnoma enako. Tisti, ki je globoko veren, vrednoti mašno daritev bistveno drugače od tistega, ki je malo veren ali

celo neveren. Neveren človek more opaziti le zunanje dogajanje: govorjenje, petje, pokleke, vstajanje, različne duhovnikove kretanje, pripravo darov, dviganje nečesa belega in končno delitev tega belega vernikom. Ali ga more vse to zanimati in pritegniti? Težko. Morda pa koga pritegne ubrano skupno ali zborovsko petje, izredno zavzeto sodelovanje vernikov in še kaj. Vsekakor nevernemu človeku drama, opera in film več povedo kakor to, kar se dogaja pri oltarju.

Globoko veren človek gleda na mašno daritev popolnoma druga-

če. Opazi sicer vse tisto kakor neveren človek. V ozadju za vsem pa vidi globljo stvarnost, ki je ni mogoče drugače zaznati; kakor le z vero. Kdor nima očal vere, bo za ta globlji pogled nujno prikrajsan. Lahko bi rekli: Povej mi, kako gledaš na mašno daritev in kaj vidiš pri njej, in povem ti, kakšen katoličan si.

Povabljeni na gostijo

Na gostijo ljudi običajno nekdo povabi. Rečemo mu gostitelj. Tisti, ki se povabilu odzovejo, so gostje. Gostitelj gostom pripravi izbrana jedila. Pomembna pa niso le jedila, temveč tudi družabnost gostov, medsebojna naklonjenost. Gostija ljudi združuje v občestvo. Da hrana ni najvažnejša, vidimo že iz tega, ker bi se gostje lahko tudi doma najjedli. Pri gostiji gre za mnogo več kakor samo za uživanje hrane. Hrana je simbol, s katerim gostitelj izkazuje gostom svojo naklonjenost in jim s tem na neki način podarja samega sebe. To je važnejše kakor samo uživanje jedi in pijače.

Gostitelj svoje goste tudi nagovori. Pozdravi jih in jim izrazi svoje veselje, da so se povabilu odzvali. Odkritosrčne besede gostitelja izražajo njega samega. V njih je na neki način on sam. Besede razodevajo njegovo notranjost in so del njega samega, nekaj, kar je značilno samo zanj. Po njih se na neki način podarja svojim gostom, in sicer na oseb-

nosten, njemu lasten način. Popolnoma enak način izražanja z vsemi podrobnostmi barve glasu in podobno nima noben drug človek na svetu.

Prenesimo ta razmišljanja na mašno daritev. Katoličani verujemo, da je mašna daritev posebna oblika gostije, h kateri nas vabi sam Kristus. Ker je poveličan in je zato za naše zemeljske oči neviden, ga na viden način zastopa duhovnik. Vsi, ki se mašne daritve udeležimo, smo gostje pri Kristusovi mizi. S te skupne mize nam naš Gostitelj deli dvojni kruh: kruh božje besede in svojega Telesa. Drugi vaticanski koncil nas uči: „Cerkev je sveto pismo vedno spoštovala podobno kakor Gospodovo telo samo; saj z mize božje besede in Kristusovega telesa neprenehoma jemlje kruh življenja in ga daje na voljo vernikom.“ Drugje koncil govori o dveh mizah, mizi božje besede in mizi evharističnega Kruha. S podobo o eni mizi pa je še nazorneje povedano, da je mašna daritev ena celota, ena sama gostija, pri kateri nam božji Gostitelj streže z dvojno hrano. Mašna daritev ima namreč dva dela: besedno bogoslužje in evharistično bogoslužje, ki sta tesno povezana v eno celoto.

Hrana božje besede

Koncil posebej uči, da v bogoslužju „Bog govori svojemu ljudstvu; Kristus še vedno oznanja blagovest... Navzoč je v svoji

besedi, tako da on sam govori, kadar se v Cerkvi bere sveto pismo“. Ko pri slovesnih gostijah gostitelj nagovori svoje goste, jim v nagovoru na neki način podarja samega sebe. Še na mnogo odličnejši, na popolnoma edinstven način to izvrši pri mašni daritvi Kristus sam, ki ima pri branju božje besede „slavnostni govor“. Na vse drugačen način kakor navadni gostitelj Kristus v tem „govoru“ posreduje samega sebe, saj je pravi Bog in pravi človek. Zato se po učinkovitosti nobena druga beseda ne more primerjati z njegovo, kajti on je Beseda sama. Mar bi bilo prav, če

bi se za njegov nagovor sploh ne brigali ali bi mu posvečali premalo pozornosti? Ali ne bi katoličani pokazali čudno malomarnost, če se Kristusove gostije, pri kateri nam v besedi daje samega sebe, sploh ne bi udeleževali?

Samo po sebi se razume, da morajo bralci, ki so kakor nekakšni živi Kristusovi zvočniki, božjo besedo posredovati tako, da jo more človek sprejeti. Sicer naj sploh ne nastopajo kot bralci. Tudi duhovnik, ki to božjo besedo v homiliji razlaga in obrača na poslušalce, se bo zavedal, da je nekakšen Kristusov zakrament. Zato bo pazil, da Kristusovemu delovanju in delovanju Svetega Duha ne bo stavljajl ovir, marveč to delovanje omogočal.

Kako naj povabljeni gostje pripravijo svoja srca, da bo v njih božja beseda obrodila bogate sadove, nas uči Jezusova prilika o sejalcu in semenu. Pravi gostje bomo le tedaj, če bo na njivi našega srca globoka rodovitna zemlja. Tako, da bomo obrodili trideseteren, šestdeseteren ali celo stoteren sad. Žal, smo večinoma na Kristusovi gostiji gostje z neprimerno zemljo, zato božji Sejalec seje zaman. V duhovnem življenju smo še na stopnji dojenčkov, zato ne prenesemo z mize božje besede močne hrane.

Moderna gibanja v Cerkvi zelo naglašajo pomen božje besede in iz nje tudi živijo. Zato smemo upati, da nas bodo usposabljala

(seveda, če se bomo vanje vključevali ali se vsaj dali od njih vplivati) za vedno boljše goste pri mizi božje besede, in bomo čutili vedno večjo duhovno lakoto in žejo po njej.

Hrana evharističnega kruha

Še na mnogo vzvišenejši način kakor v božji besedi Kristus podarja svojim gostom samega sebe pod podobo kruha in vina. Tridentinski cerkveni zbor je sredi 16. stoletja učil, „da sta v zakramentu presvete evharistije resnično, stvarno in bistveno vsebovana telo in kri skupaj z dušo in božanstvom Kristusa.

Človek si ne more misliti, da bi nam božji Gostitelj mogel dati še kaj več, ko nam, svojim gostom, podarja samega sebe v hrano in pijačo. Gostitelj je hkrati na edinstven način naša hrana!

Že neposvečen pšenični kruh in vino sta Kristusova darova, saj je on stvarnik vsega. Razen tega sta skupaj z vsem stvarstvom naravnana nanj kot na cilj vsega stvarstva, ki bo po njem povelečano. Zato sta kruh in vino simbola, ki kažeta na Kristusa. V nekem širšem pomenu bi mogli reči, da nam že z njima pri vsakem zauživanju Kristus podarja samega sebe. Tudi ko bi se pri mašni daritvi kruh in vino ne spremenila v Kristusovo telo in kri, bi nam vendar z njima Kristus na neki način pri njunem zauživanju že podarjal samega sebe. Če

bi se tega zavedali, bi znali tudi sv. obhajilo bolj ceniti.

Seveda je to podarjanje po neposvečenem kruhu in vinu kakor medla senca v primeri z evharistično, resnično, stvarno in bistveno Kristusovo navzočnostjo v sv. hostiji. Evharistična gostija je torej povezana z našimi običajnimi gostijami, čeprav jih seveda neizmerno presega.

V stalni nevarnosti smo, da nam sv. obhajilo postane nekaj vsakdanjega, kot nam je postalo nekaj vsakdanjega zauživanje običajnega kruha in vina. Osmisliti bi morali najprej običajno zauživanje kruha in vina ter vsake druge jedi in pijače. Že to je nekaj velikega, saj nas povezuje z našim Stvarnikom. Mi, izumetničeni ljudje, se tolikim preprostim, a obenem tako čudovitim stvarjem ne znamo več čuditi, zato nam je tudi presveta evharistična skrivnost, ki je čudež vseh čudežev, postala nekaj vsakdanjega in se ob njej morda celo dolgočasimo. Povabil nas je najvišji Gostitelj, v primeri s katerim vsi drugi gostitelji postanejo tako zelo nepomembni. On sam je postal naša hrana in pijača. V primeri z njo je vsaka druga, še tako izvrstna hrana in pijača, kakor nič.

Duhovnik nas tik pred sv. obhajilom spodbudi: „Blagor povabljenim na Jagnjetovo gostijo!“ Ne gre le za gostijo, na kateri nam povelečani Kristus daje samega sebe v hrano in pi-

jačo. Na tej sveti gostiji sta naša hrana in pijača žrtvovano (čeprav poveličano) Jagnje in njegova kri. Če ne bi bilo velikega petka in z njim Jezusove strahotne daritvene smrti na križu, tudi ne bi bilo evharistične gostije. Ne, kakor da ne bi moglo biti drugače, ampak zato, ker je Bog sam v svoji previdnosti tako odredil. Evharistična gostija je sad Kristusove najvišje ljubezni, ki je šla do smrti na križu. Je tudi sad najpopolnejše Očetove ljubezni, ki se je v Kristusovi smrti na križu najbolj razodela. Nebeški Oče je namreč daroval za nas vse svojega edinorojenega Sina, kakor je Abraham daroval svojega edinca Izaka. Končno je evharistična gostija sad Svetega Duha, ki je po gledanju evange-

lista Janeza začel izvirati iz prebodenega Jagnjeta na križu in pri vsaki mašni daritvi posvečuje kruh in vino v Kristusovo telo in kri.

V zvezku za prenovo Cerkve na Slovenskem, ki govori o evharistični skrivnosti, je zapisano: „V zavesti, kako velik dar je za kristjana sv. obhajilo, nas Cerkev vztrajno vabi, da bi pogosto, če je mogoče pri vsaki maši, prejeli mali kruh močnih. Kristus nas po pogostnem prejemanju evharistije ne povezuje le s seboj in z brati, temveč nas tudi oprošča malih grehov in časnih kazni ter nas varuje pred velikimi, vedno bolj poživlja duhovno življenje, nam daje vedno več kreposti in vedno bolj zagotavlja poročstvo večne blaženosti.“

Božidar Bajuk:

DOSTAVEK K RAZGOVORU Z
DR. SAVELLIJEM V FEBRUAR.
SKI ŠTEVILKI „DUHOVNEGA
ŽIVLJENJA“

V mojem razgovoru z dr. Savellijem, ki ga je objavilo Duhovno življenje v februarški številki, mi je izpadlo nekaj vrstic, ki so velikega pomena v obravnavanem vprašanju. Na str. 83 bi bilo treba dostaviti v levem stolpcu pred zadnjimi petimi vrsticami še sledeče:

Ko je med leti 1953 in 1961 (do svoje smrti) zbor vodil moj

oče ravn. Marko Bajuk, je v letu 1960 v Buenos Airesu priredil dva uspela koncerta. Na prvem se mu je — z njegovo „neugnano žilico“ — posrečilo pripraviti v zadnjem delu programa skupen nastop z vsemi buenosaireškimi pevci. Tedaj je iz 200 grl zadonela „V gorenjsko oziram se skalnato stran“ in „Ej zato je v Sloveniji lepo!“ Brez dvoma je bil to vsaj do tedaj najpomembnejši pevsko-kulturni dogodek v našem argentinskem zdomstvu. Kasneje, v l. 1974, je zbor za 20-letnico Slovenske kulturne akcije ponovno gostoval v Buenos Airesu s sporedom „Z našo pesmijo po domovini“.

Kaj so sklenili sinodalni očetje?

Na drugi izredni škofovski sinod⁶, ki je trajala od 24. novembra do 8. decembra 1985, je bilo 165 članov s pravico glasovanja. Med temi: 14 patriarhov, velikih nadškofov in metropolitov katoliških vzhodnih Cerkva, 102 predsednika krajevnih škofovskih konferenc, 24 voditeljev rimskih uradov, glavni tajnik sinode, belgijski nadškof Jan Schotte, trije zastopniki redov in 21 članov, ki jih je izbral svetj oče. Med udeleženci, ki niso imeli pravice glasovanja, pa so bili: posebni tajnik sinode, nemški teolog Walter Kasper in njegovih dvanajst pomočnikov, 15 poslušalcev, med njim mati Terezija iz Kalkute, 15 posebnih povabljenecv in 10 opazovalcev raznih krščanskih ver.

Vodilno vlogo so imeli trije predsedniki-delegati in sicer kardinali: Krol iz ZDA, Malula iz Afrike in Holandec Willebrands, ki je predsednik tajništva za edinost kristjanov. Glavni poročevalec, nekak usmerjevalec sinode, pa je bil belgijski primas, kardinal Danneels.

Na sinodi je bil navadno navzoč tudi papež Janez Pavej II. Vodil je uvodno in sklepno somaševanje, med katerim je tudi govoril. Na zborovanjih pa ni posegal v razpravljanja. Pač pa je vse delo skrbno spremljal.

Sinoda, sklicana ob 20-letnici sklepa II. vatikanskega cerkvene-

ga zbora, je imela tri namene: proslaviti, utrditi in naprej premakniti koncil.

Sveti oče je 8. decembra zardil, da so bili ti namenj uresničeni.

Koncil — božji dar Cerkvi in veliko upanje

Sinodalni očetje, med katerimi je izžarevalo občestvo vere, upanja in ljubezni, so bili soglasni, da je bil II. vatikanski cerkveni zbor velik božji dar Cerkvi in svetu. Pomeni svetlo upanje. Problemi, ki so nastali po koncilu, nikakor nimajo vzroka v koncilu. So sad napačne razlage cerkvenega zbora, človeške slabosti in drugih vzrokov, med katerimi ne smemo pozabiti „kneza tega sveta“, ki zavaja in zapeljuje slabotne, vase zaverovane in prevzetne kristjane.

Luči in sence pokoncilskega obdobja

Svetli sadovi pokoncilskega obdobja so vidni predvsem v bogoslužju, svetem pismu, občestveni povezanosti in v odnosu Cerkve do sodobnega sveta. Bogoslužje je doživelo pozitiven razvoj po koncilu. Sveto pismo je prodrlo v vse plasti božje ljudstva. V misijonih je prišlo do novih oblik evangelizacije. Med škofi in duhovniki ter med duhovniki in lai-

ki je prišlo do večjega sodelovanja. Do drugih kristjanov in nekristjanov je prišlo do večjega razumevanja in razgovora. Kristjani se danes bolj zavedajo skupnostnega značaja Cerkve. Redovi so vložili veliko napora za odkrivanje svojih temeljnih karizem. Cerkev je postala bolj občutljiva za obrambo temeljnih človekovih pravic, predvsem vedno in povsod poudarja pravico do verske svobode.

Seveda ne manjka tudi sence v pokoncilskem obdobju. Štiri velika področja, okrog katerih nastajajo problemi, so: bogoslužje, razumevanje svetega pisma in tradicije ter cerkvenega učiteljstva, nauk o Cerкви in odnos Cerkve do sveta.

Bogoslužna obnova je bila ponekod površna. Preveč zunanja. Nekateri duhovniki so jo po svoje krojili. Pozabljali so, da je središče bogoslužja križanji in vstali Zveličar. Veliko krizo doživlja po mnogih deželah zakrament sprave ali pokore. Tudi ljudske pobožnosti so ponekod pozabljene.

Prí razlagi svetega pisma so nekateri omalovaževali ustno izročilo, pretekle koncile in redno cerkveno učiteljstvo. Podobno je z raznimi moralnimi vprašanji. Božje zapovedi nekateri po svoje razlagajo.

Nauk o Cerкви, ki ga je zadnji koncil tako osvetlil s Kristusovo lučjo, je morda v največji krizi. Nekateri ne vidijo v Cerкви ničesar več božjega. Povrnili smo se v čase prosvetljenstva in racionalizma.

Odnos Cerkev - svet je še bolj zapleten kot je bil pred dvajsetimi leti. V svobodnih deželah raste pojav sekularizma, brezboštva, materializma in kriza moralnih vrednot. V deželah, kjer ni svobode, se širi ateizem. Cerkev se mora neprestano potegovati za svoje pravice. V deželah v razvoju je vedno večja revščina in s tem boj za pravičnost vedno bolj zapleten in težak.

Kako je treba reševati pokoncilska stranpota?

Belgijski kardinal Danneels je poudaril, da pokoncilskih stran-

poti ni mogoče reševati na pred-koncilski nač.n. Sveti Duh zahteva razgovor, bratstvo, potrpljenje in upanje.

Koncil je potrebno najprej poznati in ga poglobiti. Nujno je, da o cerkvenem zboru govorijo tudi sredstva družbenega obveščanja. Po obdobju pokoncilskega navdušenja je prišlo do razočaranja. Bodoči čas naj bo čas ponovnega branja virov, odkrivanja pravega duha in iskanja ravnotežja.

Štiri posebna področja, ki nas morajo posebej zanimati, so:

1. poglobiti skrivnost Cerkve in njene poklicanosti k svetosti.

2. vrnitev k trojnemu viru: sveto pismo, živa tradicija, prava razlaga cerkvenega učiteljstva.

3. odkriti bogastvo cerkvene skupnosti v njeni veseljnosti in krajevnosti. Vztrajati na skupnosti: škofje - duhovniki, škofje - teologi, duhovniki - laiki, možje - žene, ubogi - bogati.

4. zavzeti pravi odnos do sveta. Osvoboditev mora biti celostna in mora vključevati tudi vidik greha in smrti. Pravilen je boj za svobodo, pravičnost, mir in enakost, a mora ostati jasna prioriteta duhovnega poslanstva Cerkve.

Sinodalna poslanica in sklepno poročilo

Ob koncu sinode so izdali dve listini, ki so ju izglasovali sinodalni očetje in ju je potrdil papež Janez Pavel II. Ti listini

sta: sinodalna poslanica v petih točkah in sklepno poročilo. Sinodalno poslanico so v baziliki sv. Petra 8. decembra brali kardinali: Cordeiro v latinščini, Lustiger v francoščini, Sulyk v angleščini, glavni tajnik CELAM-a v španščini in Dasseh-Anyron v italijanščini.

Poročilo o škofovski sinodi, ki nosi naslov: Cerkev v službi božje besede obhaja Kristusove skrivnosti za odrešenje sveta, pa je razdeljeno na dva dela. Prvi ima naslov: Obhajanje, preverjanje in pospeševanje drugega vaticanskega koncila. Drugi pa obravnava posebna vprašanja, strnjena v štiri točke: Skrivnost Cerkve, Cerkev je občestvo, Razmerje Cerkve do sveta in Viri, iz katerih črpa Cerkev svoje življenje.

Kaj so torej skienili sinodalni očetje?

Sinodalni očetje so predlagali objavo takšnega katekizma, v katerem bi bil predstavljen ves katoliški, verski in nramni nauk.

Priporočili so, naj se kolikor mogoče hitro izda Zakonik cerkvenega prava za vzhodne Cerkve.

Prav tako je treba proučiti in pojasniti vlogo škofovskih konferenc, posebej še vprašanje njihove učiteljske avtoritete.

Duhovnim pastirjem priporočajo, naj pri svojem delu izžarevajo duha svetosti, da bodo na ta način sposobni dajati vernikom pravilne nasvete.

Cerkev naj na preroški način obsoja vsako obliko zatiranja človeka in povsod brani njegove neodtujljive pravice. To naj še posebej velja za področje človekovega življenja v materinem telesu, ki ga je treba varovati od njegovih začetkov dalje in to v vseh okoliščinah in v vsakem pogledu pred številnimi napadalci.

Škofje izražajo svojo solidarnost z vsemi sestrami in brati, ki so preganjani zaradi svojega verskega prepričanja.

Dušni pastirji naj vedno jasneje osvetlujejo skrivnost križa in velikonočne skrivnosti, važnost prejemanja svetih zakramentov in življenja po božjih zapovedih.

V ospredju vsega učenja in življenja naj bo troedini Bog, Jezus Kristus — naš Odrešenik in sveta Cerkev, skrivnostno Kristusovo telo, občestvo, ki izhaja iz presvete Trojice in v katerem živi in deluje križani in vstali Zveličar.

Alojzij Starc

*Za mladino
za mladino*

PISMO MLADEMU SLOVENCU V SVETU

Dragi mladi prijatelj!

Ne vem, kdo si, koliko si star, ne katera je tvoja šolska izobrazba in morda že poklic. Z gotovostjo pa domnevam, ker imaš tole pisanje v rokah, da si „beroč“ človek in da hoté ostajaš v slovenskem kulturnem krogu. To tvoje dvojno svojstvo me osrču-

je, da ti tole pišem, z namenom, da te vzpodbudim in na kaj posebej opomnim.

Da si v svoji meri kultiviran, o tem ni pomisleka. Naučili so te brati, celo v dveh jezikih, kar je že po sebi velika prednost. Zbudili so ti željo po spoznavanju sveta, ki te obdaja, da v njem

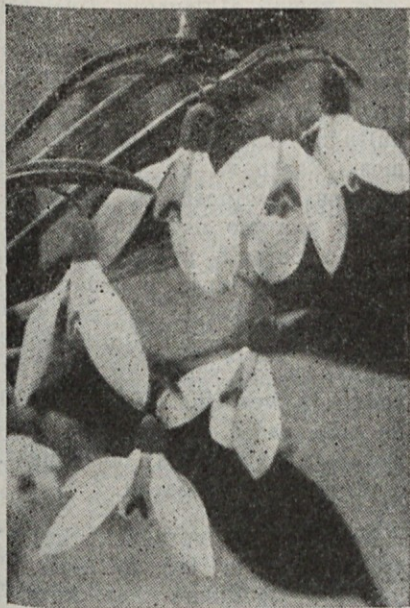
ne utoneš kot peščeno zrno, odvisno samo od zunanjih vplivov, ampak da se v zavesti svojih zmožnosti sam življenjsko uveljaviš. Morda sega tvoj pogled čez ozko obzorje in te priteguje širši svet in skrivnosti življenja. Nisi hladen ob pomisli na svoj slovenski izvor in se vsaj ustavljaš ob pojavih slovenskega gibanja v zdomstvu, če nisi morda tudi njegov živ ud. Vse to je znamenje, da so se na tebi uveljavljala plemenita prizadevanja, pa tudi, da si sam pristajal na obrazovanje uma in srca.

Spomniti pa te hočem, da si morda poklican k čemu višjemu, pa na to, da nam je neogibno potrebno skupno stremljenje po kar najvišji kulturni stopnji.

Vem, da te vse odvrča od pustega filozofiranja in dolgočasnega sanjarjenja. Tek sveta je vrtoglav, življenjske potrebe so vsak dan bolj nenasitne, kdor se ustavlja, ga v tekmi kmalu pohodijo. Vedi pa, da to stanje ni neodklonljivo. Če velja zapoved na začetku, naj si človek podvrže zemljo in vse, kar je na njej in v njej, da mu služi, ne bomo krivili znanosti in tehnike, da sta pripeljali človeštvo v slepo ulico. Kriv je tehnokratizem, tisti duh, ki se kot iz neurejenega gona po imetju in oblasti. Ta je odrinil smisel za vrednote, po katerih je človek vse bolj človek, po srcu plemenit, po umu globok in razgledan in po okusu kar najbolj čuteč in prefinjen.

Po tako izpopolnjenih tehničnih sredstvih imamo vsak čas vsega na voljo, pa smo vse bolj trdega srca, stvarem gremo vedno manj do dna in letamo za plehkimi privršnimi užitki. Tako postajamo vedno manj. ljudje. Človeku, ki še kaj čuti, se poraja misel, da padamo pod stopnjo živali, saj se prilikujemo mehanizmom brez misli in čustev, ko se mnogim zavirajo celo naravna nagnjenja.

Kako se ti znajdeš v takem položaju? Ali se prepuščaš toku, da te nosi in vrtinči brez tvoje volje, ali pa se trpno vdajaš v neizprosno usodo? Nikar! Nočem ti klicati, da zapiraj oči pred stvarnostjo, in ne, da plavaj proti toku. To bi ne bilo prav ali bi bilo sploh nemogoče. Rešitev ni v zapiranju v svojo intimno kamrico, v kateri bi prej ali slej zakrnel, marveč je v pogumnem soočanju s položajem, v ostrem ločevanju med tem, kar je dobro in kar je zlo, in v pogumnem odločanju, da sprejmeš vrednote, ki te človeško bogatijo, ali jih tudi sam pomagaš sebi in drugim odkrivati in ustvarjati. Budno spremljaj dogajanja okoli sebe, bodi kritičen, išči jasnosti in opore, da bodo tvoje sodbe zdrave, in hrani se z najbolj žlahtnimi sadovi duha. Vprašuj se, koliko leposlovnih del prebereš, koliko vrednih gledaliških predstav in likovnih razstav obišeš, kako je s tvojim glasbenim okusom. Morda se ti porodi misel, da bi napisal v katerem koli jeziku pesem ali črti-

co, pa te premore druga hipna
emocija ali lenobnost. Morda si
v pevskem zboru ali kaj sodelu-
ješ pri gledališki skupini, pa te
tja privabi je družba ali želja
po osebni veljavi, ne pa težnja
po uveljavljanju plemenitosti in
poustvarjanju lepote. Spomni se
na priliko o talentih in na opo-
min, da jih ne zakopavaj. Velja
tudi za umetniške darove. Glas-
beni pedagogi, ki poznajo Sloven-
ce, vsaj tiste v Argentini, se ču-
dijo dvojemu: da imamo tako
splošen in bogat naravni pevski
talent, pa da ga tako neznatno
individualno izkoristimo. Najbrž
velja to tudi za druge sposob-
nosti.

Glavo in srce torej v roke! Iz

trpnega prejemnika kulturnih
vrednot postani njih zavesten už-
ivavec iz potrebe! Dvigni se nad
družbo, ki te uklepa v brezdušno
snovnost, in ji postani posred-
nik in stvaritelj boljših, višjih
dobrin! S tem boš najboljše reše-
val svojo človečnost.

To, kar je do tu, je povedano
tebi v prid. Ker pa vem, da ho-
češ ostajati v slovenskem kultur-
nem krogu, te prosim, da sprej-
meš še nekaj misli, ki naj bi te-
be in naše občestvo nagnile k
plodnejšemu kulturnemu izživlja-
nju.

Slovenci smo se že dolga de-
setletja ponašali, da smo med
najbolj kulturnimi evropskimi
narodi. Res smo že dolgo brez
odstotka nepismenosti in imamo
sorazmerno nadpovprečno knjižno
naklado. Spomnim na nekdanje
tako številne prosvetne domove
po deželi, na družinske knjižnice
v kmečkih domovih in na velik
odstotek srednje in visoko izo-
braženih. In vendar ostajamo v
velikem svetu malo zapaženi, kot
narod v modernem pomenu pa se
še le začenjamo prebujati. Do
zdaj smo bili preveč nagnjeni k
samozadovoljnosti, ki je ponekod
prehajala v samovšečnost. Naj-
rajši sprejemamo ljudsko pesem
in drugo folklorno umetnost in
smo dovolj srečni, če nas kdaj
pohvalijo zaradi poštenosti in
pridnih rok. Premalo pa nam je
do tega, da bi pred svetom za-
blesteli. Kako bi se odkrili viso-
kemu svetu, ko pa v preveliki

skromnosti skrbimo le, da ohranjamo vrtilček dobrega srca, zvestobe jeziku in šegam in spominov na idilično podobo izgubljenе domovine?

Samo z ohranjevanjem svojega se ne smemo zadovoljiti. Obstoj posebne kulturne oblikovanosti še ni narodotvoren dejavnik, to je šele razvijanje, neprestano preraščanje kulturne stopnje. Švicarski Retoromani imajo svoj kanton, v katerem jim je uradno priznan njihov posebni jezik, imajo tisočletne pravne običaje in ljudske šege, pa jim najbolj naklonjeni narodoslovci ne priznavajo, da bi dosegli kategorijo naroda, ker svoje ljudske kulture niso razvili na stopnjo visoke kulture. Nikar ne misli, da mi gre tu za kako primerjanje s Slovenci. Hotel sem le pokazati na to, kako pomembno je za narod kulturno razvijanje. Sprejeti boš moral, da naše tako imenovane narodne pesmi in narodne preproste slikarije, ki jim vsekakor gre odličen pomen, vendarle niso še narodne, so le ljudske. Res narodna umetnost je ostvarjena šele npr. v Prešernovi pesmi, Jakopičevi sliki in Lajovčevi skladbi, ker šele na tej stopnji doseže pomen ene od narodotvornih prvin.

Ker živiš v neslovenskem svetu in je vse od rojstva to tvoj edini telesni in močno tudi duhovni svet, te bo posebej zanimalo vprašanje o odprtosti ali zaprtosti slovenske narodne kul-

ture. Gre za to, ali naj osebno privzemamo in usvajamo meslovenske duhovne prvine in ali naj pripuščamo, da se v slovenske kulturno testo vmesijo tuje primesi. Zanimiva so vprašanja o kulturni dvojnosti in mešanosti in ne moremo ostajati ravnodušni ob pojavih preveč izključujočega prehajanja v druge kulture. A bolj kot to nas naj zanima in skrbi pojav akulturacije, odmikanja od vsake kulture, narodne in vesoljne. Ker zaupam, da nisi zašel v skušnjavo tega zadnjega pojava, naj bo le nekaj o prejšnjem vprašanju.

Najprej se vprašam, kaj je sploh naše in kaj je tuje. Če „vižamo“ podobno kot koroški Nemci, Bavarci in Švicarji in nam je domače panonsko in zágorsko besedno in zvočno izrazje, to ne pomeni, da smo sprejeli nekaj tujega, ampak je res, da je vse to tudi pristno naše. Ljudski izrazi duha so bolj regionalno kot nacionalno zaznamovani. Kaj je dalje s stvaritvami italijanskih mojstrov likovne umetnosti na naših tleh in z glasbenimi deli čeških skladateljev med nami? Najbrž ne more biti dvoma, da jih je treba šteti vsaj v slovensko kulturno zgodovino, pa ne kot nekaj tujega, vrinjenega. Malo pretirana, čeprav blizu resnice je trditev, da je bil pred zadnjo vojno Shakespearov Hamlet slovenska ljudska igra. Sprejeli smo jo, poslovenili ne le po prevodu, tudi po postavitvi na številne odre po-

deželskih prosvetnih domov. Shakespeare je za nas prenehal biti Anglež in Hamlet je postal slovenski tragični junak. A ko je on postajal naš, smo mi razvijali svojo narodno „dušo“, postajali smo svetovljanski. Bach, Michelangelo in Cervantes so bili produkt svoje dobe in okolja, a njihove stvaritve so že davno v skupnem premoženju vsega kulturnega sveta. Za mnoge je Čajkovski zapadnjak, ki naj bi se izneveril pristnemu ruskemu duhu, vendar so tudi taki, ki menijo, da je med vsemi ruskimi skladatelji najbolj Rus, ne sicer po motivih, ampak po občutju in posebej po vplivanju na odprtje ruskega duha. Prešeren nima nobenega slovenskega folklornega okrasja, iz vsakega verza proseva grška in rimska antika in evropska klasika, pa je vendar tako ves naš, najbolj od vseh pesnikov, saj nam je utemeljil slovenski poetični izraz in dokončno upravičil obstoj našega knjižnega jezika.

Pusti mi, da ti pokažem dva primera, ki najbolj pritegujeta zanimanje narodoslovcev. Gre za Jude in Cigane ali Rome, kot jih zdaj uradno imenujejo. Obojim je skupno, da kažejo presenetljivo etnično trdoživost in se ohranjajo kljub temu, da žive razseljeni. Poglej na Cigane, kako trdo vratno vztrajajo v rodovnih skupnostih, rabijo svoj jezik, ohranjajo verstvo in šege in celo noša jih brez izjeme na daleč označuje. Morda bi lahko rekli, da so v tem zgledni. Vendar si za zgled ponavadi postavljamo Jude, ki so

tudi trdoživi in skupaj držijo. Med obojimi je namreč velika razlika. Cigani živijo po svetu, a niso v svetu. Svetu skoraj nič ne dajejo, zato od njega tudi malo prejemajo. Nasprotno so Judje sredi sveta, s svojo znanstveno, umetniško, gospodarsko, politično, zdaj tudi vojaško močjo. Svet močno sooblikujejo in deloma obvladajo. Odkod ta razlika? Ne vem izčrpnega odgovora, razlogi so lahko mnogoteri. Gotovo pa je, da Judje svojo kulturo in svojo kulturnost razvijajo tako, da sprejemajo vse kulture in se tudi vanje vraščajo, medtem ko se Cigani kulturno zamejujejo in ne sprejemajo ničesar zunanjega. Sam presodi, ali je ta pojav vzrok ali posledica stanja družbene pomembnosti teh in onih. Vzporednost vsekakor bode v oči.

Ali boš hotel, da po tebi Slovenija stopi v svet? Ali boš morda zadovoljen le s tem, da Slovenijo v svetu ohranjamo samo kot zemljepisni pojem? V vsakem človeku je težnja, da nekaj velja. A pomni, da ima veljavo le tisti, ki daje, dajati pa ne more, česar nima. Zato si pridobivaj znanje, uri se v sposobnosti, vzgajaj si okus, potem pa ustvarjaj! Vedi, da te bo tvoja stvarilnost osrečevala kot človeka, osmislila pa bo tudi tvoje in skupno slovenstvo, ki je zdaj lahko močno po intenzivnosti, pa bo po tebi postajalo širše in bogatejše po vsebini.

Zaupam, da boš vsaj mislil o tem. Že s tem bo to pisanje našlo svoj smisel.

Božidar Fink

v družini

OTROK ZA VSAKO CENO?

Ko berem ali slišim o starših, ki na vsak način hočejo priti do lastnega otroka, nehote pomislim na vse, še nerrojene otroke, ki jih množično odpravljajo. Ali o teh dveh stvareh res lahko odločajo le starši in družba? Ali je otrok absolutna pravica staršev, nekaj, kar morajo ali pa nočejo imeti, pa čeprav pri tem poteptajo vse etične, moralne, socialne in pravne norme?

Veliko željo po otrocih in svojo srčno bolečino nam razkrije pisateljica Pearl Buckova v svoji pretresljivi izpovedi „Moja punčka ne bo nikoli odrasla“. Tako rada bi se razdajala v materinstvu, pa ji ni bilo dano. Rodila je le enkrat, in to prizadeto deklenco. „Ko sem nekoč sredi pomladi spoznala, da se mi je rodil prvi otrok, je bilo moje veselje tolikšno kakor moje sanje. Takrat še nisem vedela, da mi je namenjen en sam otrok. Še mislila nisem kaj takega. V življenju se mi je še zmeraj vsaka stvar posrečila, ker sem ena tistih, rojenih pod srečno zvezdo. Prepričana sem bila, da mi je sreča naklonjena. Že kar videla sem hišo

polno otrok...“ Pa ji ni bilo dano.

In ne samo žene, tudi možje si lahko silno želijo svoje otroke. V nekem našem podjetju je bil vodilni uslužbenec brez otrok. Sodelavci niso slutili njegove bolečine, kar dar so se z njim pogovarjali o svojih otrocih. Nekoč pa je enemu od njih zaupal: „Kaj vse na svetu bi dal, da bi lahko vzel v roke svojega otroka, pa čeprav bi živel samo eno uro!“ Pa mu ni bilo dano.

Želja po otrocih pa ni vedno odsev neizpolnjenega materinstva in očetovstva, ampak ji botruje sebičnost, kjer postane otrok pogoj: ločenka z dvema skoraj odraslima otrokoma je kljub prizadevanju zdravnikov nekajkrat imela spontan splav, ker ni mogla donositi in roditi otroka, njen bodoči mož pa si je hotel najprej zagotoviti

očetovstvo, šele potem bi se poročil. Ločenec, ki ni mogel preboleti, da je njegov edini otrok ostal pri materi, je drugo ženo moralno in telesno uničil, saj si je dolgo časa zaman prizadevala, da mu tudi ona podari otroka.

Prav brez srca bi morali biti, če nas ne bi ganile tolike stiske žena in mož, ki želijo postati starši in si ustvariti družino, a jim to ni dano. Morda si prav zato, ker mi je bilo dano roditi svoje otroke, to laže predstavljam. Spominjam se obdobja, ko sem si srčno želela, da bi postala spet mati: s sveto zavistjo sem se obrnila za vsako nosečnico, pokukala v vsak voziček, strmela v balkone, kjer so se sušile pleničke, majčke, žabice pa kapice. Želja po materinstvu je podobna nagonu, ki ne pozna ovir in zadržkov. In ko sem končno zanosila, nisem vedela, kako naj stopim pred prijateljico, ki je že dvanajsto leto zaman pričakovala otroka. Zakaj je bil meni otrok dan, njej pa ne? Ko bi ji vsaj lahko pomagala! Kot tat sem se skrivala pred njenimi pogledi, ki so božali mojo postavo, in zadržane solze hrepenenja, ki je postajalo trpljenje, so ji stale v očeh.

Še preden sem zanosila, sem se večkrat spraševala, ali imam pravico tako neomajno zahtevati. Ali morem z glavo skozi zid, kjer so razumu postavljene meje? Ali morem izsiliti nekaj, kar se izsiliti ne da, pa čeprav mi srce krvavi, da bi se kamnu na cesti zasmilila? Ali sploh smem zahtevati odgovor

na svoj zakaj? In če mi ne bo dano, da zanosim, ali bom zmogla to sprejeti, mirno in brez trpkosti?

Naj je zakoncem še tako težko sprejeti neplodnost, se v nobenem primeru ne bi smeli posluževati načinov oploditve, ki uničijo življenje človeških zarodkov, ki prizadenejo sozakonca ali kateregakoli drugega človeka in porušijo naravne temelje zakona in družine. Ali naj bo toliko drugih vrednot cena za otroka in rodno starševstvo, kar je sicer oboje samo po sebi velika vrednota?!

Potemtakem naj zakonci brez otrok pokopljejo v sebi svojo neizpolnjeno željo po starševstvu? Če kdo misli, da so starši samotisti, ki rodijo otroke, bi jo morali. Toda med nami živijo številne žene in možje, ki pričakujejo, da ni tako. Oni so si odgovor že našli: žena se je poročila z vdovcem z

majhnimi otroki; zvedela sem za fanta, ki se je poročil z vdovo s sedmimi nepreskrbljenimi otroki; brata, oba samska, sta zgradila hišo sestri — vdovi s petimi otroki; zakonca sta posvojila kar štiri otroke; prijatelja sta prva dva otroka posvojila, nato pa sta dobila še dva svoja; inženir brez otrok je v povojnih letih kupil čevlje dečku, ki bi sicer ostal brez njih, in številni družini oskrbel ozimnico, da ni stradala; uslužbenka vsak mesec nameni del svojih dohodkov prizadetim otrokom, patronažna sestra pa ga razdeli revnim družinam, ki jih srečuje na svojih obiskih; socialna delavka zbira rabljeno obleko za otroke. Vsem so znane nekdanje dobre študentske matere, ki so tudi marsikateremu od nas omogočile šolanje, pa vse tete, strici, babice in dedki, ki so nam omogočili počitnice in še mnogo drugega. Še posebej pa občudujemo tiste, ki posvojijo prizadete otroke in se jim posvetijo! Tudi Pearl Buckova je svojo hišo napolnila s posvojenimi otroki in jim je bila dobra kot prava mati. Denar, ki ga je dobila za svoja knjižna dela, je dala za otroške zavode.

To je ljubezen, ki ne išče svojega: odpove se lastnemu otroku; ljubezen, ki je iznajdljiva: najde pot tja, kjer je stiska še večja, ljubezen, ki vse prenese: tudi razočaranje nad neplodnostjo.

To je ljubezen, ki je pripravljena dati, se žrtvovati in nikdar

iskati plačila. Prav ta je značilna za starše tako svojih kot posvojenih otrok. Naj nihče ne misli, da je rojstvo otroka tisto, kar nas napravi za starše! Ob rojstvu otroka postanemo samo telesni starši, s skrbmi za telesni razvoj ter z vzgojnimi prizadevanji za duhovno oblikovanje otroka pa postanemo šele pravi, resnični starši. Starša, ki posvojita otroka, preskočita nosečnost in rojstvo, potem pa se, tako kot rodna starša šele pričenjata učiti, kaj je starševstvo. Niso vzgojitelji le starši, ampak tudi otroci. V njihovi šoli si privzgojimo lastnosti, ki so v bistvu sad nesebične ljubezni: potrpežljivost, razumevanje, odpuščanje, prilagajanje, odpovedovanje, pozabljanje nase, ponižnost.

Učenje se začne že takoj po rojstvu ali posvojitvi otroka. Pretresljiva je otrokova neogljenost! Saj še nekaj let ne bo sposoben, da bi se sam obdržal pri življenju. Ves čas porodniškega dopusta se mati ukvarja z otrokom, oče pa ji pri tem pridno pomaga. Ta prišlek obrne življenje v njenem domu na glavo: odslej ne bo več prostega časa, nič več svobodnih uric zanju. In vsaka stvar v zvezi z otrokom je tako zapletena in zaskrbljujoča: „Ko bi vsaj znal povedati, kaj ga boli!“ ob malčkovih boleznih zdihuje oče. „Ko bi vsaj vedela, zakaj tako joče?“ drži zaskrbljena mati otroka v naročju.

Skrbi za telesni razvoj so še med najmanjšimi. Koliko težav je

še z vzgojo, versko in nravno, s šolanjem, z navajanjem na delo, v dobi pubertete ob telesnem in duhovnem zorenju in osamosva-
janju otroka, z izbiro poklica, s poroko in še potem... Pri vsakem naslednjem otroku se vse to spet znova začne. Nič koliko je priložnosti vsak dan, če se le hočemo naučiti, da postanemo pravi starši!

Pearl Buckova je zaslovela za-

radi svojih knjižnih del. Toda enako kot v teh bo živela naprej v svojih otrocih, kajti ljubezen, ki jo je naklonila, je nesmrtna. Pearl Buckova je ena sama. Veliko pa je njej podobnih staršev, ki živijo med nami, a jih ne poznamo, čeprav jo lahko po ljubezni celo prekašajo. Njihova ljubezen ostaja skrita, a vsi mi iz nje živimo.

Vanja Kržan

Lojze Kozar

Premakljivi svečnik

15

V začetku meseca julija se je Zdravko poslovil od župnije. Bilo mu je nekoliko težko zlasti slovo od otrok, ki so ga imeli radi, pa tudi od vernikov, ki so imeli sicer svoje napake, niso pa bili ne slabši ne boljši od vernikov drugih župnij.

Najtežje se je poslovil od župnika Ivana, s katerim sta se ves čas zares dobro razumela in sta bila drug drugemu v pomoč in oporo, prav tako od Julke, gospodinje, ki mu je bila materinsko naklonjena.

Skrb za prevoz njegovega pohištva in knjig je prevzel organist

in mu je obljubil, da bo naslednji dan vse to na novem mestu. Tako je Zdravko krenil na novo mesto s svojim kolesom, ki ga je obložil z nabito polno torbo in še dvema paketoma, vsakega na eni strani. Do nove župnije ni bilo ravno tako daleč, nekaj več kot štirideset kilometrov, vendar se je pot neprestano nekoliko dvigala in je prišel na svoje mesto precej prepoten.

Na novem mestu ga je čakalo prvo neprijetno presenečenje. Župnišče ni bilo prazno, ampak je v veliki sobi stanovala neka ženska z dvema otrokoma.

„Toda kako je to mogoče? Na škofiji so mi rekli, da je župnišče

prazno. O tem sploh nisem pre-mišljeval. Zdaj pa vidim, da ni. Kdaj pa ste se vselili, gospa?"

„Kakšna gospa neki. Če ste vi gospod, je to vaša stvar, jaz pa nisem gospa. Lahko mi rečete to-varišica ali Rozika, kakor vam bolj ugaja.“

„No, to zares ni važno. Toda kako naj se zdaj znajdem, če žu-pnišče ni prazno?"

„Je pa ni. Saj v župnišču ni sa-mo ena soba. Jih je več in imate možnost, da si izberete, kar po-trebuje.“

„Toda saj ste se gotovo vselili s kakim dovoljenjem, kdo pa vas je napotil sem?"

„Občina. Tovariši na občini. Mi-slim, če imajo na občini toliko sr-ca, da so me spravili z otrokoma pod streho, menda ne bo božji slu-žabnik bolj trdega srca in bi me hotel vreči ven.“

„To ne. Ampak vse skupaj je tako nepričakovano, kdo bi si mi-slil.“

„Tudi jaz sem ostala nepriča-kovano na cesti. Bajto, kjer sem prej stanovala, so včeraj podrli. Doli v dolini je stala tik ob cesti. Ker pa širijo cesto, so morali bajto podreti. Občinski pa so našli re-šitev, češ, župnišče je prazno pa vselimo vanj žensko z dvema otro-koma. In tako sem tukaj.“

„Vi ste si izbrali najboljšo sobo.“

„Zakaj najboljšo? Najbolj pri-pravno. Mi smo le trije, vi pa ste sami in zakaj bi moral eden imeti večjo sobo kakor trije?"

„Jutri bova že dva. Prišla bo

moja sestra, ki mi bo gospodinjila. Eno sobo bi pa moral imeti za goste.“

„S sestro, če je res sestra, sta lahko skupaj v eni sobi, pa vam še ena ostane za goste. Čeprav ne vem, kdo naj bi kdaj zablodil sem v to samotno župnijo.“

„Pa niste mogli dobiti kje dru-gje stanovanja?"

„Ga niti nisem iskala. To ni moja skrb. Skrbijo naj tisti, ki so za to postavljeni. Kje boste pa no-coj spali? Saj so sobe čisto prazne, pripeljali pa niste ničesar s seboj.“

„Bom že kako to eno noč.“

„Vam naj posodim odejo, da ne boste na golih tleh?"

„Ne, hvala. Potrebujeje jih za otroke. Jaz bom že kako.“

V prvih jutranjih urah nasled-njega dne se je Zdravko s kolesom odpeljal na občino in poiskal refe-renta za stanovanjska vprašanja.

„Neki ženski, niti ne vem, kako se piše, ste dali odločbo, da se lahko naseli v župnišču. Je to zakonito?"

„Mislite, da kar tako zganjamo nezakonitosti? Stanovanje je bilo prazno in smo ji dodelili eno sobo. Za kuhinjo pa naj se zmeni z vami.“

„Torej ste vedeli, da bo župnišče od prvega julija služilo svojemu namenu, in kljub temu ste vanj vselili stranko?"

„Tako bo še bolj služilo svojemu namenu. Za stanovanje namreč. Ne morem si misliti, da bi en sam človek potreboval celo župnišče za stanovanje.“

„Ne gre samo za enega človeka,

tudi ne samo za stanovanje. Že danes pride moja sestra, da mi bo gospodinjala, in potrebuje sobo, jaz pa tudi potrebujem svojo sobo, tretja soba služi za pisarno, ob enem pa tudi za obednico ob raznih priložnostih, prav tako pa tudi za goste, kadar kdo pride.“

„Odločba, ki smo jo dali ženski, je samo začasna, dokler ne najdemo zanjo kaj drugega. Zaenkrat pa je tako in tega ni mogoče spremeniti. Potrpite malo in pomislite, da tudi drugi ljudje potrebujejo streho nad glavo.“

Zdravko je telefoniral na škofijo, a so mu tudi tam priporočili potrpljenje, pomagati pa mu zaenkrat ne morejo, so rekli.

Doma je Zdravko potegnil za vrv, da se je zvon po dolgem času spet oglasil, saj je sicer zvonil samo ob nedeljah, ko je kateri izmed sosednjih duhovnikov prišel sem maševat, med tednom pa ni zvonil, ker ni bilo zvonarja, zvonarja pa ni bilo, ker ni bilo nikogar, ki bi ga bil voljan plačati.

Potem je šel pred cerkev in o-
prezoval, kje bi staknil kakega otroka, da bi ga povabil k maši, sam vendar ne bi rad maševal. Toda ko je kateremu pomignil, naj pride bliže, se je ta takoj skril v hišo ali za vogal. Moral je vse sam pripraviti za mašo in sam je mašo tudi opravil. Tu in tam je kdo malo pogledal v cerkev, toda takoj odšel, kakor da noče biti priča nečesa nenavadnega.

Zdravku je bilo nekoliko bridko

pri srcu, tako si svoje nove postojanke ni predstavljal.

„Potrpeti moram, veliko potrpeti,“ si je dopovedoval med sveto daritvijo, „in veliko prenesti, pa naj bo še tako težko. Gospod, daj mi moči in široko, dobro srce, ki bo vse objelo, tudi to žensko in njena otroka, ki so me včeraj tako iznenadili s svojo navzočnostjo. Saj morajo tudi ti živeti in nekje stanovati.“

Po maši se mu je začela oglašati lakota, saj je šlo že proti poldnevu. Stopil je k najbližji hiši in našel doma samo žensko srednjih let, gospodinjo.

„Dober dan. Jaz sem vaš novi župnik. Zdravko mi je ime, pišem se pa Lučnik.“ Podal je ženski roko, ki jo je sprejela z obotavljanjem in se je le mimogrede dotaknila.

„Slišali smo že, da pridete, da,“ je rekla počasi in gledala v tla.

„Mi lahko prodate malo mleka? Za kosilo bi mi bilo, in tudi za zajtrk, če povem po pravici.“

„Ne prodajamo mleka,“ je rekla ledeno.

„Saj ne mislim redno, vsak dan. Samo zdaj, za danes.“

„Saj vam bo vaša skuhala kosilo, ali ne?“

„Mislite mojo sestro? Ta bo prišla šele proti večeru. Ona bo že kaj s seboj pripeljala, saj so ženske v tem pogledu bolj praktične kot mi moški. Jaz pa sem šel kar tako na prazno.“

„Kako na prazno? Saj je v žu-

pnišču že vaša kuharica. Ali pa me vlečete za nos?"

„Kako ste pa prišli na to, da je to moja kuharica? Saj sploh vedel nisem, da se je vselila, razen tega sem jo zdaj prvič videl.“

Gledala mu je v oči, jih povesila in hitro stopila v shrambo in prinesla velik lonec mleka.

„Oprostite, malo sem namrščena, toda toliko se je govorilo o tej ženski.“

„Kaj pa se je govorilo?“

„Da ste jo vi že naprej sem poslali, da sta otroka nezakonska in...“

„Moja, kajneda?“

„Toliko bolje, če so to samo čenče, in menda so res samo čenče. Hvala Bogu!“

„Koliko sem pa dolžan za mleko?“

„Nič niste dolžni. Samo lonec mi lahko pozneje vrnete.“

„Seveda ga bom vrnil. Sicer smo pa najbližji sosedje in bomo,

upam, velikokrat skupaj. Rad bi, da bi si bili ne samo dobri sosedje, ampak tudi dobri prijatelji.“

„To je odvisno od mnogih stvari.“

Proti večeru je prišla Zdravkova sestra Barica. Proti župnišču se je svet dvigal, zato je kolo potiskala, saj je bilo obloženo od vseh strani z zavitki, cekarji, na prtlačniku pa se je šopirila velika potovaalka.

Zdravko ji je stekel naproti, ji prevzel kolo in ga sam rinil proti župnišču. Ljudje so ga opazovali, se nasmihali in si polglasno klicali od praga do praga:

„Ste videli, kako zna biti uslužen do žensk? Še tega zalega dekliča bi menda najraje vzel na roke in jo nesel, pa čeprav bi bila strmina še trikrat hujša.“

„Naj sem pes, če ne bo še danes vojna v župnišču. Kako naj se ti dve gledata med sabo, ne da bi skočili v jase?“

Rektor Kopeinig prejel Tischlerjevo nagrado

V Slomškovem domu v Celovcu je bila 23. januarja že sedmič podeljena „Tischlerjeva nagrada“, ki jo Narodni svet koroških Slovencev vsako leto podeljuje v spomin tega velikega slovenskega šolnika najbolj zaslužnim javnim delavcem na območju Koroške.

Letošnjo ngrado je prejel Jože Kopeinig, rektor Doma prosvete v Tinjah. V utemeljitvi je rečeno, da

mu je bila podeljena kot priznanje za prizadevanje na versko-izobraževalnem, prosvetnem in kulturnem področju v prid koroških Slovencev in za zблиževanje med obema na Koroškem živečima narodoma.

POPRAVEK. V februarski številki DŽ na str. 87 se je v članku dr. Marka Kremžarja vrnila pomota. Pravilno je gora Olimp (ne gora Atos). Avtorju in bralcem se opravičujemo za neljubo pomoto.

Prof. Matija Tomc - umrl

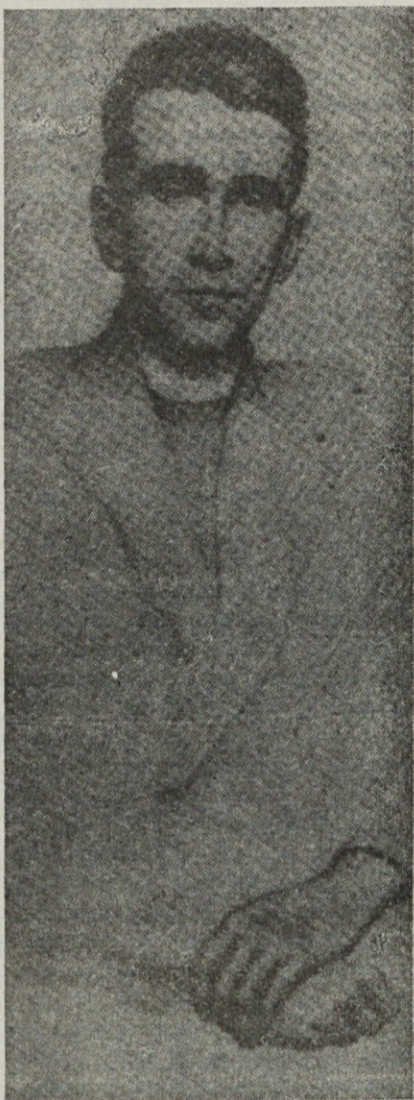
8. februarja je v Domžalah, kjer je živel kot upokojenec, umrl častni kanonik ljubljanskega kapitlja, plovovit slovenski skladatelj in pedagog, prof. Matija Tomc.

Pokojni je v zadnjih desetletjih veljal nedvomno za nespornega predstavnika in vodilno osebnost na polju cerkvene glasbe, zlasti še v pokoncilski dobi, ko je postal najuspešnejši in najplodovitejši ustvarjalec cerkvene glasbe v duhu sprememb uvedenih s koncilom.

Njegova življenjska pot

Rajni profesor je bil rojen na sam božični dan l. 1899 v Kapljiščih, v fari Podzemlje pri Metliki. Glasba mu je že od otroških let bila zvesta spremljevalka. Sam je pripovedoval, da je bilo fantovsko petje, kateremu je kot otrok v nočeh prisluškoval doma na vasi, tisto, ki mu je dalo prvo pobudo za njegovo delo na področju narodne pesmi. Po štirih letih ljudske šole v domači fari je šel nadaljevat šolanje v Novo mesto, čeprav bi kot najstarejši sin po nezapisanih pravilih naših kmečkih domov moral „prevzeti“ gospodarstvo doma. Njegovo glasbeno obzorje se je s prihodom v Novo mesto začelo vedno močneje odpirati, saj mu je

Matija Tomc, kot ga je še mladega naslikal akad. slikar Božidar Jakac

bil učitelj petja znani skladatelj Ignacij Hladnik (Marija, skoz življenje), takratni predstavnik vsega glasbenega življenja v Novem mestu. — Po enem letu novomeške gimnazije je predsedal na gimnazijo v Zavod sv. Stanislava v šentvidu nad Ljubljano, kjer je glasbeno življenje bilo v polnem razevetju. V zavodu so imeli svoj odličen pevski zbor, svoj orkester, dijaki pa so imeli priložnost, da so se učili najrazličnejših instrumentov, zlasti orgel.

Po maturi je vstopil v ljubljansko bogoslovje, kjer so tudi imeli dober pevski zbor, Tomc sam pa je kmalu postal vodja semeniškega okteta. Študij bogoslovja mu sicer ni dopuščal, da bi se kaj več posvečal in poglobljal v študij glasbe, a imel je priložnost, srečavati se s svojim velikim učiteljem, mojstrom Premrlom, h kateremu je zelo rad hodil po nasvete.

Po novi maši 1924. leta je dobil prvo službeno mesto kot kaplan v Mokronogu, kjer je takoj razvil svojo delavnost ne le na dušnopastirskem, ampak tudi na glasbenem polju. Živahno sta takrat začela delati cerkveni in svetni pevski zbor. A že naslednje leto je dobil dekret za prefekta v Zavodu sv. Stanislava, kjer je v prostem času utegnil obiskovati tudi konservatorij v Ljubljani. Tu je študiral harmonijo pri Premrlu, klavir pa pri Janku Ravniku. Spoznavši njegove sposobnosti na tem polju, so ga čez dve leti poslali študirat glasbo na Dunaj, od koder se je vrnil l. 1930 in nastopil službo suplenta in pozne-

je profesorja glasbe na škofijski gimnaziji v šentvidu. Tu je deloval vse do vojne, ko so Nemci zavode zasedli, profesorje pa izgnali ali izselili. Tomc je bil nato nekaj časa profesor na klasični gimnaziji v Ljubljani ter v tem času poučeval orgle na Glasbeni matici in na konservatoriju. Leta 1946 pa je bil nastavljen najprej za kaplana, nato pa kmalu za župnika v Domžalah, kjer je deloval 25 let vse do svoje upokojitve.

Tomčevo delo na polju svetne glasbe

Prva leta njegovega glasbenega poklicnega dela v šentvidu so Tomca povezala z delom ljubljanskega Akademskega pevskega zbora, katerega dirigent France Marolt je postal nanj pozoren, ko je slišal izvajati njegovo belokranjsko Napojnico. Od takrat, pa skozi več kot deset let, sta bila tesno povezana ter delala na polju slovenske narodne pesmi, zlasti stare pripovedne. Tomcu, belokranjski duši, je pač najbolj ležala belokranjska narodna pesem, a ni se omejeval le na njo; segal je tudi v druge slovenske pokrajine od Gorenjske, preko Notranjske in Dolenjske ter štajerske na Kranjsko, Koroško in Primorsko. Marolt je bil v svojih naročilih priredb zelo zahteven in Tomc sam je rekel, da je bil v „trdi Maroltovi šoli“. A v tej dobi so nastali biseri njegovih priredb, poleg belokranjskih (Zeleni Jurij, Kresne pesmi, Svatske pesmi, Belokranjsko kolo, itd.) še ce-

la vrsta velikih del (Pegam in Lambervar, Marija in mlinar, Kralj Matjaž, Lepa Vida, Od kneza Marka, Visoki rej pod lipo).

Tomčevo prirejanje narodnega blaga se odlikuje predvsem po jasnem izpeljevanju glasov, navezanosti na tradicijo, spoštovanju sloga in dobe, izbegavajoč moderna izrazna sredstva. Zato pomeni v zgodovini prirejanja slovenske narodne pesmi novo dobo, ki je pomenila močen prelom s prejšnjo. Kot Belokranjec, vzhodni Slovenec, se je po svoji naravi nagibal k idealizmu. Ni se posluževal dosti izraznih sredstev, ostajal je „mislec z dušo, brez okrasov in efektov“.

Tudi na polju orkestralne glasbe se ni mogel otresti svoje narodne duše. Za orkester je pripravil Nizki rej (suitsa koroških plesov), Variacije na pesem od kneza Marka in glasbeno sliko Morje. Njegovo največje delo s polja svetne glasbe pa je celovečerna skladba za orkester, zbor in soliste Stara pravda na Aškerčevo besedilo. Skladba je bila izvajana l. 1956 z velikim uspehom v veliki Unionski dvorani v Ljubljani, aplavz je bil izreden. Tomc je z nekaterimi duhovniki prisostvoval koncertu nekje sredi dvorane. Na koncu koncerta je dirigent ob navdušenem ploskanju publike in nastopajočih šel z odra do Tomca ter mu izročil lovorjev venec. Ta dirigentova gesta je naletela seveda na rezke komentarje uradnih krogov. Ugled in spoštovanje, ki ga je užival, sta ga marsikdaj rešila tudi neprijetnih citiranj na Ozno.

Med skladbami svetovnega zna-

čaja je omeniti še nekatere skladbe komornega značaja za klavir in violino, skladbe narodnih za klavir, za soliste in klavir itd., prav tako tudi spevoigro Kruhek spi na Finžarjevo besedilo. V priznanje za veliko delo, ki ga je opravil pri Akademskem pevskem zboru, ga je leta imenoval l. 1937 za svojega častnega člana.

Posebej pa moramo še omeniti njegovo glasbo za dramsko delo Krst pri Savici, ki ga je pod psevdonom Bine šulinov izdal l. 1953 Zorko Simčič v založbi Katoliških misijonov v Buenos Airesu. Pisatelj je delo napisal, ko je v domači revoluciji spet „Slovenec moril Slovenca brata“. Tomčeva glasba k temu odrskemu delu je izšla pri Založbi Tabor iz Trsta l. 1965.

Tomc na polju cerkvene glasbe

Na tem področju je pokojni vseh zadnjih 50 let vršil gigantsko delo, ki ga lahko razdelimo predvsem na dve dobi: do koncila in po njem.

V prvi dobi se je Tomc hitro uvrstil med plodovite skladatelje na tem polju ter je zlasti kot učenec Premrla obogatil zakladnico naše cerkvene glasbe s stotinami del najrazličnejšega značaja.

Prostor nam ne dopušča, da bi se spuščali v podrobnosti, zato najse omejimo le na njegove glavne stvaritve. Že omenjeno skupno delo s Francetom Maroltom ga je povedlo tudi na polje stare slovenske duhovne pesmi. Takrat so nastale izredno karakteristične priredbe duhovne pesmi iz protestantske dobe (Oče naš, Hvalimo mi danes Boga itd.). Po-

seбно omembo seveda zaslužijo najprej njegove maše: štiri latinske, osem slovenskih in štirje rekviemi. Med slovenskimi je najbolj znana in zanimiva Stopil bom k oltarju. O njej je Tomc sam rekel, da je hotel na besedilo Janeza Puclja narediti mašo tako, da bo vsak del skladbe imel drugačno obliko. To je mojstrsko dosegel in še vedno uživamo ob teh njegovih glasbenih domislicah, ki nas resnično znajo spraviti k pobožni zbranosti pri maši. Mašo so kmalu po nastanku izvajali združeni ljubljanski zbori pri frančiškanih v Ljubljani pod vodstvom ravnatelja Marka Bajuka in je bila s strani pevskih strokovnjakov zelo ugodno sprejeta. Od maš omenimo še ono Na čast sv. Jožefa, Na čast sv. Cirila in Metoda ter na velikonočne napeve Surrexit Dominus (Vstal je Gospod).

Naštevavanja ne bi bilo konec, če bi hoteli omeniti vse njegove pesmi za najrazličnejše priložnosti in slovesnosti, ki jih je komponiral za uporabo v teku vsega cerkvenega leta (Marijine, evharistične, priložnostne itd.). Omenimo le zbirke Blagoslovnih pesmi (1937), šmarnične (1938), zbirko samospevov Slava Mariji (1936).

Pri vsem svojem bogatem in cenjenem ter upoštevanem delu pa je bil Tomc zelo skromen in prav nič na svoje delo ponosen. „Ni me sram povedati, da sem Mavu skoraj nevoščljiv za njegove izvirne, gladko tekoče in iz srca izvirajoče melodije, ki jih drugi skladatelji tolikokrat žal pogrešamo.“ Tako je izjavil ob neki priliki, ko je bilo govora o

skladatelju Mavu, s katerim sta bila prijatelja iz študentovskih let.

Tomčevo delo na tem področju odlikujejo tudi nekatere velike stvaritve. L. 1943 je bil izvajan najprej v unionski dvorani, potem še v stolnici v Ljubljani njegov Križev pot, v čigar melodije in harmonije je zлил vse gorje naroda tistih let od začetka vojne naprej. Celovečerna skladba za zbor, soliste, orkester in orgle je doživela velik uspeh; altovske solistične točke v njej so bile zaupane ge. Franji Golobovi. Med večje skladbe uvrstimo tudi vokalni oratorij Odrešenik sveta (1935), odrski prikaz Slovenski božič, ki je posnet tudi na ploščo, ter kantato Marija Kraljica Slovencev (Marijina božja pota) za zbor, soliste in orgle. V skupino velikih del uvrščamo tudi njegov oratorij Sedem Zveličarjevih besed.

Druga doba njegovega dela na polju cerkvene glasbe pa je pokoncilska. Tomc se je z vso vnemo lotil dela za pripravo potrebnega zborovskega materiala za spremljanje mašnega obreda po novih koncilskih spremembah. Na pobudo urednika Cerkevne glasbenika Edota Škulja je pripravil psalmsko mašo, kjer je tekst vzel iz psalmov. Njegovo delo na presajanju latinskega bogoslužja je v prvih letih prenovljene liturgije bilo dragocen doprinos našim pevskim zborom. (Poleg mašnih obredov samih Vzkliki po povzdigovanju, Spevi pred evangelijem, psalmi z odpevi med berili itd.). Pomembne so njegove orgelske skladbe, zlasti je znan Preludij na témo Ite, missa est.

Znan je tudi po svojih razpravah v strokovnih revijah, zlasti v Cerkvenem glasbeniku, kjer je odlično posegal v debato o popevkah, ki so se začele uvrščati v vrste cerkvenih pesmi. Tomčeve trezne misli in tehtni razlogi, ki jih, je v teh debatah navajal, so — poleg njegove avtoritete, ki jo je kot glasbenik užival — močno vplivale, da tok popevkarstva ni zajel prevelikega obsega in da se je iz njega izločilo zlasti tisto, kar je bilo v ostrem nasprotju z duhom liturgije. — Tomc je bil tudi škofijski cenzor za cerkveno glasbo.

Leta 1982 je Teološka fakulteta v Ljubljani podelila prof. Tomcu naslov častnega doktorja. Razlogi, ki jih to imenovanje navaja v utemeljitev, najlepše opišejo Tomčevo življenjsko delo in njegove zasluge, ko pravi:

Profesor Matija Tomc je vse svoje bogato življenje posvetil v službi Cerkve kot duhovnik, profesor na škofijski gimnaziji, župnik v Domžalah, predvsem pa kot glasbenik in skladatelj. Z velikim razumevanjem in pripravljenostjo je med vsemi glasbeniki največ doprinesel, da se je napolnila vrzel, ki je nastala na glasbenem polju z liturgično reformo, ter je z umetniškim ustvarjanjem tudi na področju svetne glasbe postavil viden lik duhovnika v slovenskem kulturnem svetu.

(Naša opomba: Kljub temu velikemu delu na obeh področjih ga Cankarjeva družba ni smatrala vrednega za uvrstitev v njen Leksikon.)

Ta življenjepis pokojnega profesorja ne bi bil popoln, če ne bi omenil še njegovega zanimanja za naše zborovsko delo v zdomstvu. Piscec, skladatelj znanec iz akademskih let in sodelovanja pri Akademskem pevskem zboru, je iz Buenos Airesa večkrat izmenjaval pisma z njim. Redno se je zanimal za delo, tudi pokritiziral kakšno izvedbo svoje skladbe, a vedno bil vesel naših uspehov. Za 20-letnico „Gallusa“ mu je posvetil mogočno skladbo Slovenija v svetu za mešani zbor in alt solo, ki je ob vsakem svojem izvajanju doživela pomemben uspeh. Poleg maše Stopil bom k oltarju, ki jo je zbor nešteto krat v celoti ali v odlomkih izvajal (povzdigovanjski del To moje živo je Telo je posnet na ploščo), je „Gallus“ izvajal večkrat tudi Tomčevi maši Na čast sv. Jožefu in Na čast sv. Cirilu in Metodu ter velikonočno mašo Surrexit Dominus (Vstal je Gospod). Prav tako smo v „Gallusovi“ izvedbi prisostvovali v Buenos Airesu Tomčevemu odrskemu prizoru Slovenski božič ter kantati Marija Kraljica Slovencev (Marijina božja pota).

V celoti obsega njegov življenjski opus okrog 1300 del. Pač lep zaklad nezakopanih talentov, ki ga je Tomc položil pred sodni stol ob svoji smrti in zanj gotovo dobil bogato plačilo. Pa tudi lep zaklad zakladnici slovenske glasbene literature, ki mu bo morala priznati dostojno mesto v zgodovini.

Dr. Julij Savelli

MATI TEREZIJA

ŽIVLJENJE Z BOGOM

MOLITEV

Za tako veliko delo in napor je potrebno veliko moči in poguma. Mati Terezija vedno poudarja, da so njena dela in delo njenih sester božje delo, da je njihov vir in gotovost samo v Bogu. Molitev je odločilnega pomena.

„Vse delo naših sester, vse, kar delamo, je samo sad molitve, našega združenja z Jezusom v evharistiji, posebno v svetem obhajilu. Prav zaradi tega lahko vsak dan veliko naredimo z velikim številom gobavcev, umirajočih, otrok in drugih. Vsak dan, ko se vrnemo domov, imamo eno uro češčenja. To češčenje je največji blagor skupnosti misijonark ljubezni. To nam daje moč.

Naše hiše so hiše revežev in ulice, v katerih ljudje trpijo zaradi lakote. Samostan nam je potreben samo za nekaj ur počitka in za molitev. Naše življenje bi bilo nemogoče brez pomoči, ki jo črpamo iz molitve.“

Molitev, premišljevanje in češčenje Najsvetejšega je vsakdana hrana misijonark ljubezni.

To je seveda tudi skrivnost uspeha svetovnih razsežnosti.

Molitev je odigrala veliko vlogo v njenem življenju in poklicu. Od zgodnje mladosti se je v družinskem krogu učila „pogovarjati se z Bogom“. Ko je odraščala, je od svojega dvanajstega do osemnajstega leta iskala razsvetljenje v molitvi, hotela je spoznati božji načrt in božjo voljo. Še danes se spominja teh čudovitih trenutkov, polnih sreče in veselja zanjo in za vso družino Bojaxhiu:

„Ko se spomnim svoje matere, očeta in drugih, kako smo vsak večer molili!... Upam, da se naše albanske družine še vedno držijo tega običaja, ker je to največji božji dar, da je družina enotna. Družina, ki skupaj ne moli, tudi ne more živeti skupaj. Zato verujte in vrnite molitev v vaše družine! Z molitvijo boste dobili tudi svete poklice...“ (albanskim vernikom v Zagrebu, 10. junija 1970).

Čeprav njene sestre delajo tako rekoč noč in dan brez odmora, prav tako brez odmora molijo. Molijo po poti, ko odhajajo na delo ali ko se vračajo. Vedo,

da bi brez molitve ne mogle dolgo vztrajati.

O duhu svoje družbe je nekoč rekla:

„Mi smo redovniška kontemplativna družba v svetu. Če bi nekega dne zmanjkalo revežev, bolnih in gobavih, bi odšle v samostan in se popolnoma posvetile kontemplativnemu življenju in molitvi.“

Ko je tako govorila se je za trenutek ustavila, se z nasmejanim obrazom, z angelskim mirom razširjenih rok, ozrla proti nebu in rekla: „Mislim, da ta čas nikoli ne bo prišel. Zdi se, da pri tem delu nimamo tekmeča, trpljenja in žalosti je dovolj povsod, na vsakem koraku. Ne le materialno, vse bolj se množi duhovno trpljenje in revščina...“

Ko sem nekoč šel k njej s so-

delavcem, se je zelo razveselil, ko sem ga seznanil z njo. Začeli smo sproščen pogovor. Malo izbranih in pretehtanih besed, toda z globoko vero. Mati ga je dolgo gledala, potem pa na podobico napisala:

„Ti si poklican k svetosti, popolni predanosti in služenju Bogu, da bi vodil ljudstvo k Bogu, k svetosti.“

Da bi to dosegel pri sebi in svojih vernikih, veliko molil s čistim srcem in z vero. Popolnoma se izroči v božje roke. Ne omahuje in ne boj se! Bog naj te blagoslovi!

Matij Terezija“

Moj prijatelj in sobrat je ostal brez besed. Vidno ganjen, mi je skoraj jecljaje rekel:

„Do danes me ni nihče bolje razkril in zadel v srce kot Mati Terezija. Ona je razkrila moj problem.“

Pozneje mi je priznal, da je doživljal težko notranjo krizo.

Marca 1974 je pisala sestram o molitvi:

„...Mi imamo samo eno molitev, eno molitev, ki je glavna in je določena: To je Jezus Kristus. Samo en glas glas se dviga z zemlje proti nebu: To je Kristusov glas... Moliti torej pomeni, najprej biti združen s Kristusom.“

Mnogi poklici so v krizi in se ne bodo uresničili: mnoge družine so v stiski, razbile se bodo in se razkropile; mnogo ljudi je, ki izgubljajo življenjski smisel, smi-

selnost dela, nezadovoljni so in prazni, samo zato, ker so pozabili in opustili moitev.

Spet se vračam na važno točko: molk — tišina in ljubezen. Molk — tišina — nam omogočata, da slišimo Kristusov glas. Molk nam pomaga, da vidimo Boga. Naše oči so okno, skozi katero prihaja v nas Kristus in svet.

Mnogokrat moramo biti pogumni in duhovno močni, da bi jih zadržali zaprte.

Dejo brez ljubezni je suženjstvo. Cerkev od nas zahteva prenovno. Prenova pa ne pomeni spremembo zakona, predpisov in molitve. Predvsem pomeni zvestobo Bogu in pravilom ali boljše zvestobo duhu redovniških pravil.“

Staršem učencev naših šol

Š pričetkom šolskega leta na vseh učnih zavodih argentinske države se spet odpirajo vrata skromnih učilnic naših slovenskih šolskih tečajev. Dolžnost, katero smo sprejeli prostovoljno, nas zopet kliče k delu — otroke k učenju in starše k sodelovanju.

Učitelji v sobotni šoli izpopolnjujemo vašim otrokom tisto znanje, ki jim ga argentinska šola ne more dati in ki jim ga dom morda tudi ne dá v zadostni meri.

Vsi brez izjeme čutimo veliko skrb za naš mlajši rod, za rod naše krvi, da ga vzgojimo narodno zavednega in versko trdnega.

Šola in dom — dva stebra, na katerih stoji vsa vzgoja. Povezanost me dnjima je nujna, dvakrat nujna za nas, ki smo v tujem okolju in so naši otroci v neprestanem gibanju med dvema tokovoma. Skrbeti moramo, da jih ne odnese močnejši. Ni lahko to delo, a tudi ni nemogoče.

A zelo težko je, če ga prepustimo samo šoli.

Večkrat slišimo, da šola ne bo dosegla svojih namenov, če ji dom ne bo pomagal. Zato moramo znova prositi: Ne pustite nas samih, če želite, da bodo vaši otroci čutili, mislili, govorili, peli in molili slovensko. Le z vašim sodelovanjem bomo premagal vse težave; kjer pa je dobra volja in složno delo, tam je zmaga zagotovljena.

Z leti se navdušenje za slovenstvo malo spreminja. Cilji, ki so nam bili nekoč sveti, se vedno bolj oddaljujejo in medlijo. Vsi postajamo žrtve mrzlega časa te dežele in dobe, ki je zamenjala lestvico vrednot in postavlja na prvo mesto blagostanje in udobnost.

Od svoje ustanovitve so slovenski tečaji eno od sredstev, ki naj pripomore, da se mladi, tu rojeni in doraščajoči rod naše krvi zaveda svojega porekla in da v tej zavesti stori vse, kar

mu je na razpolago, da ostane krvi in svojemu rodu zvest, da bo znal prevzeti dediščino svojih staršev in dedov.

Pri tem je prva bistvena postavka materin jezik. Če so vsi naši veliki tvorci besede že pred stoletji v domovini poudarjali važnost slovenske besede, koliko bolj je to potrebno danes tu, v tem okolju! Z obvladanjem slovenske besede se bodo naši otroci dobro počutili med nami in radi zahajali v slovenske domove.

Učitelji imamo za dosego tega cilja začetni učni program, ki se vedno dopolnjuje, sledeč potrebam časa.

Vsi se dobro zavedamo, da vsako delo stane časa in napora. Dokler bo v vas, starših, ta zavest, do katere morate preiti z lastnim prepričanjem, živa, toliko časa nam ne bo manjkalo požrtvovalnih učiteljev in ukaželjnih otrok. To je tudi zagotovilo, da bo mladi rod odraščal v zdravem slovenskem duhu.

Zavedati se moramo tudi, da šola ne more nadomestiti družine. Otrok se mora pri starših naučiti slovenskega jezika in to znanje mora rasti z otrokovim razvojem. Šola lahko samo gradi na podlagi, katero je otrok prinesel od doma.

Starši, ki se dobro zavedate svojih dolžnosti, skrbite doma za slovensko besedo, za slovensko knjigo, za slovensko pesem. Udeležujte se s svojimi otroki slo-

venskih prireditiv. Tukaj otroci vidijo, kako velika in lepa je naša narodna skupina, in s tem dobijo novo pobudo za slovenski jezik.

Ob spominu na škofa dr. Gregorija Rožmana prisluhnimo njegovim besedam, ki jih je povedal staršem na Slovenskem dnevu ob zadnjem obisku v Argentini: „Pri zadevajte si, da bodo otroci znali slovensko brati in pisati.“ Če bomo to dosegli, jim bomo odprli pot do ostalih verskih in narodnih zakladov.

In naši otroci to zmorejo. Napore in žrtve vas staršev vam bodo otroci sproti odplačevali z lepimi uspehi.

Obresti vašega truda, vloženega v ta kapital, bodo resnično dobri otroci v ponos in veselje vam, njim samim v srečo, narodu in družbi v neprecenljivo korist. Od pravilne in dobre vzgoje danes majhnih otrok je odvisna jutrišnja sreča odraslih fantov in deklet.

Zato združno poprimo in v skupnem naporu doma in v šoli pomagajmo našim otrokom, da bodo v zavesti svojega porekla in v zvestobi do nas in naših prednikov pravi nosilci naše slovenske dediščine v naslednje robove.

Pošteni in zgledni argentinski Slovenci — to naj bo iskren in veliki cilj naših prizadevanj, pri čemer naj nam pomaga Vsemogočni!

Helena Malovrh

MED NAMI V ARGENTINI

35. občni zbor SD v San Martinu

15. decembra 1985 je bil 35. redni občni zbor Slovenskega doma v San Martinu. Pod vodstvom predsednika SD Staneta Zupančiča so bila na sporedu poročila odbornikov, članarina za l. 1986, ukinitve Vzajemnega podpornega sklada in volitve novega odbora, ki ga sestavljajo: predsednik Marjan Boltežar in odborniki Franc Lobnik, Marjan Jesenovec, Franc Fajfar, Stane Zupančič, Milan Keržič, Stanko Oberžan, Janko Martin Dimnik, Rudi Dimnik, Ana Podržaj, Jože Skale ml., Marija Keržič, Rezi Marinšek, Tone Avguštin, Stane Kahne, Tone Možina, Marjan Petkovšek, Miha Potočnik, Rudolf Smersu, Jure Truden, Tone Jerman, Ana Marija Podržaj, Cirila Žužek, Mirjanka Voršič, Gabrijel Petkovšek, Janko Filipič in Dušan Dimnik; v nadzornem odboru so Franc Hrovat, Saša Golob, Janez Dimnik, Franc Zorec, Franc Zorko in Tone Žagar.

35. misijonska veletombola

„Vsaj enkrat na leto vsi za vse slovenske misijonarje“ je bilo geslo 35. misijonski veletomboli, ki jo je v nedeljo 5. januarja organizirala Slovenska misijonska zveza. Najprej je bila v cerkvi Marije Kraljice maša za slovenske misijonarje, daroval jo je ekonom Janez Petek CM. Po maši je bila tombolska prireditve na dvorišču misijonskega zavoda, ki jo je vodil superior Ladislav

Lenček CM. Glavni dobitke je zadel Ivan Kušar iz San Justa. Številni udeleženci so omogočili, da se je zbralo okoli 4 tisoč dolarjev za naše misijonarje.

IZ SLOVENIJE

Umrli duhovniki Dr. Anton Soklič

2. decembra 1985 je v Denverju v ZDA od srčne kapi zadet umrl lazarist dr. Anton Soklič. Rodil se je 1915 v Selu, župnija Ribno pri Bledu, bil 1941 posvečen v Ljubljani kot duhovnik Misijonske družbe. Po doktoratu je v Rimu študiral misijologijo. Ob koncu vojne se ni maral vrniti v Slovenijo, ampak se je izselil v ZDA, najprej nekaj časa pastiroval v Texasu, nato pa predaval na bogoslovnih šolah Misijonske družbe v Perryvillu, Houstonu in Denverju cerkveno pravo in dogmatiko.

Prof. France Fric

12. decembra 1985 je v Duhovniškem domu v Ljubljani po daljšem bolehanju umrl prof. France Fric, župnik v pokoju. Rodil se je 1907 v Hrovači pri Ribnici, bil 1931 v Ljubljani posvečen. Bil je prefekt v Marijanišču in v zavodu sv. Stanislava, po končanih študijih klasičnih jezikov l. 1940 je poučeval latinščino in grščino na škofijski gimnaziji, dokler je niso komunisti leta 1945. leta ukiniteli. Nato je bil 6 let kaplan v Devici Mariji v Polju, potlej 20 let župnik v Trnovem v

Ljubljani in od 1971 do 1984 v Dupljah. Škof Lenič ga je na pogrebu označil kot zglednega, učenega, skromnega in delavnega duhovnika.

Štefan Vogrin

V Trsteniku je 18. decembra umrl po 13-letni bolezni salezijanski zlatomašnik štefan Vogrin. Rodil se je 1901 v prekmurski vasi Ivanci, župnija Bogojina, in bil posvečen 1929 v Turinu. Bil je vzoren vzgojitelj v raznih salezijanskih zavodih v Sloveniji in na Hrvaškem. Ko je ob koncu vojne komunizem zatrl vse katoliške vzgojne zavode, je postal Vogrin župnik, najprej na Reki, nato na Trsteniku in v Goričah. 1956 je postal duhovni voditelj obnavlja-joče se skupnosti salezijanskih sester v Lovranu in potem na Bledu in ostal v tej službi do nastopa bolezni.

Jože Godina

16. januarja je v bolnišnici avstrijskega Gradca umrl duhovnik ljubljanske nadškofije Jože Godina. Rojen je bil 1898 v župniji Črenšovci v Prekmurju, po maturi stopil k lazaristom, bil 1925 v Ljubljani posvečen. Po novi maši je vodil misijonsko tiskarno v Grobljah. 1938 je bil sprejet med škofijske duhovnike in postal kaplan na Jesenicah, 1941 pa so ga Nemci izgnali. Po vojni je opravljal karitativno in dušnopastirsko delo po raznih taboriščih. Po preselitvi v Ameriko je v Clevelandu rad pomagal po slovenskih župnijah, v glavnem pa pastiroval med Madžari. Po upokojitvi se je preselil na Koroško in bil hi-

šni duhovnik pri šolskih sestrah v Pliberku.

Stanislav Lah

18. decembra je v frančiškanskem samostanu pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah umrl Stanislav Lah, upokojeni vitanjski župnik. Rojen je bil 1900 v župniji sv. Miklavž pri Ormožu, bil 1924 v Mariboru posvečen, bil kaplan v Apačah, pri Gradu, v Makolah, v Ribnici na Pohorju, pri šentjurju pri Celju, v Vitanju. Od 1949 je vodil župnijo Vitanje 19 let. Po 44 letih duhovniške službe je zavrlo bolezni in onemoglosti, še posebej naglušnosti, stopil v pokoj.

KJE JE KAJ

LETO 35

MAREC-APRIL 1986

POST IN VELIKA NOČ	Msgr. Anton Orehar je odšel 129 Pismo Janeza Pavla II. za post 1986 130 Velikonočno voščilo DŽ 131 Postni čas 132 Obhajilo — kruh življenja in vez edinosti (pastirsko pismo slovenskih škofov za postni čas 1986) 133 Smisel trpljenja (Jure Rode) 137 Razstava križev 142 Veliki teden (Kristjan moli) 143 Kristus je vstal in živi! (Franc Kramber- ger, mariborski škof) 147 Bogkov kot (Emilijan Ceve) 149 Vstal je Gospod (Metka Mizerit) 154 Velika noč (Vladimir Truhlar) 156 Velika noč v Sloveniji (Marjan Jakopič) .. 157 In življenje teče naprej... (Franc Pernišek) 158
EVHARISTIČNO LETO	Kristus gostitelj in hrana (Anton Nadrah) 161
SINODA	Kaj so sklenili sinodalni očetje (Al. Stare) 166
ZA MLADINO	Pismo mlademu Slovencu v svetu (B. Fink) 169
V DRUŽINI	Otrok za vsako ceno? (Vanja Kržan) 174 Staršem učencem naših šol (Helena Malovrh) 188
M. TOMC	Prof. Matija Tomc — umrl (Julij Savelli) 181
MATI TEREZIJA	Molitev v njeni družbi (Lush Gjergji) ... 186
LEPOSLOVJE	Vladimir Kos: O, O, O! (platnice); Med te- mo in svitom, Daleč tam doma 146 Premakljivi svečnik (Lojze Kozar) 177
DOSTAVEK	K razgovorom z dr. Savellijem (B. Bajuk) 165
KRONIKA	Med nami v Argentini 190 Umrli duhovniki 190

AÑO 53

MARZO-ABRIL 1986

Uvoženo iz Slovenije

Teško je tuliti z volkovi, če ješ zelje in krompir.

— — —

Satirikova kariera se konča samo v dveh primerih: če ga ljudje ne razumejo ali če ga razumejo.

— — —

Novinar, ki odpre vrata resnice, je v resnici že za zapahi.

— — —

Nizek standard je oče velikih parol.

— — —

Čeprav jim ne verjamem, me ne prepričujejo zastoj.

— — —

Opazil sem, da je svetla prihodnost že mimo.

— — —

Ali bo sedanji čas tudi nekoč svetla preteklost?

— — —

Dežela, v kateri se nihče ničemur več ne čudi, je čudna.

— — —

Mladi gredo naprej, stari ostajajo na svojih mestih.

— — —

Čeprav obstaja samo en kandidat, je še vedno možno glasovati za napačnega.

— — —

Veliki ljudje imajo tudi veliko senco.

— — —

Drago je v naši domovini biti mlad.

— — —

Kar se npravnosti tiče, smo na višku: nikjer ni gole resnice.

MALO ZA ŠALO . . .

Žena pride domov zelo kasno.

Mož: „Pa menda mi ne boš hotela natvesti, da ste dosedajle pile kavo?“

„Pa smo. Vselej, kadar je kakšna odšla, so druge o njej pripovedovale tako hude stvari, da si nisem upala proč.“

— — —

Nekdo povabi znanca na kosilo v bar. Na koncu hoče gost plačati za oba. Gostitelj:

„Če si res tako želite plačati, vam tega ne morem preprečiti — končno ste moj gost in vaša želja je meni ukaz.“

— — —

„Ves teden presedite v gostilni, zakaj pa še v nedeljo ne?“

„Nedelja je za mojo družino: nedeljo presedim pred televizijo.“

— — —

Delavci so se odpeljali na deželo popravljat cesto, pozabili so pa vzeti s seboj lopate. Telefonirali so ponje šefu.

Ta jim je rekel: „Tako j vam jih pošljem. Medtem se naslonite kar drug na drugega!“

— — —

Poslanec poslancu: „Kaj pa vi sploh delate v parlamentu? Saj vas nisem še nikdar videl odpreti ust?“

„Mogoče me res niste videli, kako sem med vašimi govori vedno zehal.“

— — —

Gospa frizerju: „Ostrižite me, prosim, na kratko: ne bi bila rada videti kakor moški.“

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVIIJA

Izdaja ga konzorcij (msgr. Anton Orehar); urejuje uredniški odbor.
— Odgovorni urednik: msgr. Anton Orehar — Ramón L. Falcón 4158,
1407 Buenos Aires, Argentina. — Registro de la Propiedad Intelectual
No. 223.231. — Tiska V i l k o s. r. l., Estados Unidos 425, 1101
Buenos Aires, Argentina.

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires. — ZDA: Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA. — KANADA: Ivan Marn, 131 A Treview Dr. Toronto M8W 4C4, Canada. — TRST: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia. — ITALIJA: Zora Piščanec, Riva Piazzuta 18, 34170 Gorizia, Italia. — AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Naročnina v Argentini za leto 1986 (do 30. aprila) A 25; drugod 27 USA dolarjev. DENARNA NAKAZILA NA NASLOV: Antonio Orehar, Ramón L. Falcón 4158, 1407 Buenos Aires, Argentina.

La Vida Espiritual

Revista mensual religiosa eslovena. Editor y director: mons. Antonio Orehar — Ramón L. Falcón 4158, 1407 Buenos Aires, Argentina. — Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 223.231. — Talleres Gráficos "Vilko" S. R. L., Estados Unidos 425, 1101 Buenos Aires, Argentina.